

শ্রীবৎস চিন্তাৰ বনবাস ।

প্রথম সংস্কৰ ।।

ত্ৰিচাকচন্দ্র শৰ্ম্মা থাকুৰ
দ্বাৰা ৰচিত ও প্ৰকাশিত ।

বিস্বনাথ আসান

১৩১৫ চন ।

কলিকাতা,
উইলিয়ম্স লেন, ৪ নং ভবনস্থ
দাস যন্ত্রে
শ্রীঅমৃতলাল ঘোষ কর্তৃক মুদ্রিত ।

শ্রীবৎস চিন্তাৰ বনবাস ।

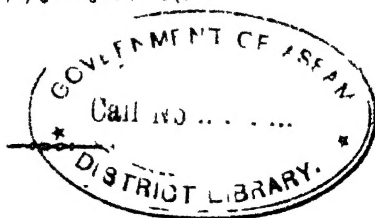
DISTRICT LIBRARY
(HEM BARUA COLLECTION)
TEZPUR.

প্রথম সংস্কৰণ ।

ৰচিত ও প্ৰকাশিত,

শ্ৰীচাকচন্দ শৰ্ম্মা থাকুৰ

দ্বাৰা সিলিছান, পোং হেলেন হৈলো।

মূল্য ৥০ অনা মাথোন ।

PLEASE HANDLE THE BOOK CAREFULLY.

সজ্জনগুণমিচ্ছন্তি মধু বাঞ্ছন্তি মটপদাঃ ।

নক্ষিকা ত্রণমিচ্ছন্তি দোষমিচ্ছন্তি পামরাঃ ॥

পদ ।

জয় নমোনাৰায়ন প্রভু ভগবন্ত

যাৰ মায়া বৈভবৰ নাহি আদি অন্ত ।

প্রনামো অনন্ত দেৱ তাহাৰ চৰন

বৈকুণ্ঠ-বিহাৰী হৰি লক্ষ্মী নাৰায়ন । ১

ভূমি ভাৰ হেতু যত বান্ধস বঁদিল

বলিক নিকালি স্বৰ্গে ইন্দুক থাপিল ।

ভবভয়-হাৰি নাম ভকত বাৎসল

ভক্তিত তোমাক নবে লভয় কেবল । ২

হেন হৰি চৰনত কৰিয়া প্ৰণতি

শ্রীবৎস ৰাজাৰ কথা ভনিবো সস্ত্ৰ তি ।

সৰস্বতি মাৰ মোত ছয়োৰু প্ৰসন্ন

বচিবোঁহো ভাৰতৰ অপূৰ্ণ কথন । ৩

যাহাক শ্ৰবনে কলুস হোৱে নাস

পূৰ্বত কৰিল খ্যাত মহামুনি ব্যাস ।

DISTRICT LIBRARY

শকুনীত পাশা হাৰি যুদ্ধিষ্ঠিৰ ৰায়
 বনবাস খপিলন্তু সমে চাৰি ভায় । ৪
 সমে চাৰি ভাই আৰু দ্রোণদ জিয়াৰি
 স্নানী সকলৰ সঙ্গৈ গৈলা বব নাৰি ।
 বনবাস সংকতত আক্ষেপ কবন্তু
 সেহি কালো যদুনাথে তাহাক বুজান্ত । ৫
 শুনা বাজা কহো আমি পূৰ্বৰ কাহিনী
 ভাগ্যৰ অধিন বত সংসাৰৰ প্ৰানি ।
 প্ৰাণদেশ বাজা আৰু চিন্তা মহাদেই
 শনি কোপে বনবাস খপিলন্তু গই । ৬
 বাজা নাগ ভৈয় পাচে কাননে প্ৰবেশি
 বানি লগে মহা দুখ শনিক উপেক্ষি ।
 বাঢ়য় বৰিষ মানে অনন্যে ভ্ৰমিল
 পুনৰ্বাৰ বাজা হৈলা প্ৰজাক পালিল । ৭
 শনি বৰে ভৈয় ভায় শতেক সন্ততি
 স্বৰ্গক লভিল অস্তে ভৰ্ষায়ে সহতি ।
 একমনে স্নান বাজা ইতো উপাস্কান ।
 শ্রীবৎস নৃপতি চিন্তা কোন জন । ৮
 প্ৰাণদেশ নাগ নব নবপতি
 তান হস্তে ৭ । শ্রীবৎস সন্ততি ।
 বৃদ্ধকালে ৭ । জপাট দিয়া
 স্বৰ্গবাসি হৈ ৭ । পৃথিবি তেজিয়া । ৯

পুত্ৰৱতে পালে প্ৰজা সদানন্দ ময়
 বাম বাজ বুলি আন লোকত ঘোষয় ।
 কামদেৱ তুল্য ৰূপ জ্ঞানে দেৱগুৰু
 দুস্তজন যম প্ৰাই দানে কল্লতক । ১০
 ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম চিন্তি নৃপ থাকন্ত সদায়
 হেনয় ধাৰ্ম্মিক লোক সিকালত নায় ।
 চিন্তাৱতী নামে তাৰ মুক্ষ পাটবাণী
 মহা পতিব্ৰতা চিত্ৰসেনৰ নন্দিনী । ১১
 শত হাজাৰেক যজ্ঞ কৰে চন্দ্ৰায়ন
 কোনে কৰিবাক পাৰে চিন্তাৰ সমান ।
 দানে অদৰিদ্ৰ কৰি জগত তুঘিল
 তান ৰাজ্যে দুখি ভিক্ষি লোক ন থাকিল । ১২
 নৱ সত ব্ৰাহ্মণক নিতে ভূজাৱন্ত
 স্তব্ধ দখিনা নীতে বস্ত্ৰ দান দেন্ত ।
 সমাগবা পৃথিবি সাধিল বাহু বলে
 কৰ দেন্ত আসি আন নৃপতি সকলে । ১৩
 হেনমতে ৰাজ্য স্থখে আছে নবপাল
 গুনা যুদ্ধিষ্ঠিৰ জেন দৈবৰ জঙাল ।
 কৰ্ম্মৰ ফলক কোনে এড়াইবাক পাৰে
 কাল নামে চক্ৰ জানা পাচে পাচে ঘূৰে । ১৪
 এক দিনা গ্ৰহপতি আদিত্যৰ সূত
 লক্ষ্মীৰ পাষত কহে বচন অদ্ভুত ।

আমি শ্ৰেষ্ঠ জন জানা সংসাৰে পূজিত
 মোৰ সম লক্ষ্মী তুমি নোহ কদাচিত । ১৫
 ত্ৰিভুবনে আমাৰ অসাধ্য কিছু নাই
 অসত্য নোবোলো আবে দেখিওক চাই ।
 হেন শুনী কমলাৰ ন সহিলা গাৱে
 যত দিলে অগ্নি যেন অধিক উধাৱে । ১৬
 চিত্তক শূন্তায়া দেবী বুলিলা বচন
 অনুচিত কথা কহ স্বৰ্জৰ নন্দন ।
 যত অনর্থক হেতু তই সনি গ্ৰহ
 কোন নৰে পূজে তোক কৰিয়া আগ্ৰহ । ১৭
 ভালৰ কাৰন নোহ মন্দকাৰি তই
 সৰ্ব্বথায় জ্ঞাতি আচে কি কহিবো মই ।
 চৰাচৰ জগতত আছে যত প্ৰানি ।
 আমাক চাৰন্তা জন কৰ্ণে নাহি শুনী ॥ ১৮
 স্বৰ্গ মৰ্ত্ত পাতালত দেখিয়ো বিচাৰি ।
 মোক বাঞ্ছা কৰি পূজে গৃহষ্ঠৰ নাৰি ॥
 ৰাজা প্ৰজা নিবন্তৰ দেব গন্ধৰ্বৰত ।
 আমাক তেজন্তা কোনো নাহি সংসাৰত ॥ ১৯
 আমাক ন চায়ে যিবা সিতো কুলক্ষন ।
 তাইৰ দুৰ্গতি নুগুছিবো অনুক্ষন ॥
 লক্ষ্মীচাৰা বুলি লোকে গৰিহা কৰয় ।
 অন্ন বস্ত্ৰ বিনে তাৰ তনু হৈবে ক্ষয় ॥ ২০

প্রত্যয় ন জায যেবে যাহ নবলোক ।
 মনুচ্য মধ্যৰ্ত্ত মানি সংগয় চৈদোক ॥
 দন্ত বাক্যে শনি পাচে দিলন্ত উত্তৰ ।
 সীয়ে জাওঁ আসা আমি শ্ৰীবৎসনগৰ ॥ ২১
 শ্ৰীবৎস নৃপতি হোন্ত পুন্যবান অতি ।
 তাহান পাশত বুজি আসো শীঘ্ৰগতি ॥
 আমাৰ মাজত কোন হৈবে মানি জন ।
 শ্যায় বুজি কহিবন্ত ভূপতি স্মজন ॥ ২২
 অবিলম্বে শনৈশ্চৰ জলৰ জিয়াৰি ।
 ওপনিত ভৈল আসি বজাৰ নগৰি ॥
 দিব্য সিংহাসনে বসি আছে নবনাথ ।
 আদেস নৃপতি স্বাৰি নমিলন্ত মাথ ॥ ২৩
 দুৱাৰে আচন্ত দেৱ দুই মহাজন ।
 আৰ্জ্ঞা দিলা নৰপতি আসিলা তখন ॥
 ভূঙ্গাবৰ জলে বাজা পাৱ প্ৰক্ষালিল ।
 বসিবাক লাগি দুই আসন যোগাইল ॥ ২৪
 দন্দৱত কৰি বাজা পুছিলা কথাক ।
 কোন কাৰ্য্যে আগমন আমাৰ পাষক ॥
 কহিয়োক দেবি কিবা আদিত্য নন্দন ।
 কোন কাৰ্য্য সাধো আৰ্জ্ঞা কবোক এখন ॥ ২৫
 বদতি কমলা বাজা কৰিও বিচাৰ ।
 আমি দুই জন মাঝে কোন হোৱে বৰ ॥

সত্যবন্ত বুলি তোমা ঘোষে সৰ্বলোক ।
 কোন জন শ্ৰেষ্ঠ হোৱে কহিও প্ৰতক্ষ ॥ ২৬
 কতো বেলি মানে বাজা মৌন ছয়া বৈলা ।
 ভাবি চিন্তি নৃপ পাচে বচন বুলিলা ॥
 ক্ষেমিওক দেবি এবে আসিবা প্ৰভাতে ।
 এতি ক্ষনে সিদ্ধান্ত নো হয় অকস্মাতে ॥ ২৭
 শুনী চলি যান্ত দুই আপোন ঠানত ।
 বাজায়ো পশিলা গৈয়া অন্তেষপুৰত ॥
 জয় নমো নাৰায়ন নিজ ইচ্ছদেৱ ।
 তোমাৰ চবনে কোটি লক্ষ কৰোঁ সেৱ ॥ ২৮
 লক্ষ্মীপতি ভগৱন্ত বিশ্বৰ ইশ্বৰ ।
 যাক স্মৰনে তৰি দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ ॥
 আমি অতি অভাজন জ্ঞানহীন নৰ ।
 অভয় দিয়োক মোক প্ৰভু দামোদৰ ॥ ২৯
 কৰ যোৰ কৰিয়া বোলোহো পুণ্য বাক ।
 বঢ়াতুটা দোষ কিছু ক্ষেমিবা আমাক ॥
 অজ্ঞানিৰ পদ বুলি নিন্দা ন কৰোক ।
 কৃষ্ণকথামতে তুষ্ট কৰিয়ো মনক ॥ ৩০
 অৰণ্য পৰ্বৰ ইতো অপূৰ্ব আক্ষান ।
 শ্ৰবন কীৰ্তন কৰা চিন্তি নাৰায়ন ॥ ৩১

ছলড়ি ।

অন্তেষ পুৰত— ৰাজ পটেশ্বৰি,
চিন্তাৰ পাৰত গৈলা ।

আকাশি চৰগ, মাথাত পৰিল,
মোঁন ছয়া বসি বৈলা ॥ ৩২

বাৰি মাৰ শশি, যেহেন দাৱৰে,
খণ্ডেকে ঢাকিলা আঘি ।

সৰিৰ বিবৰ্ণ, বিৰষ বদন,
চিন্তা সাগৰত ভাষি ॥ ৩৩

আথে বেথে বাণী, চামৰ দোলায়ে,
তাম্বুল কপূৰ দিলা ।

অমৃত মধুৰ, কোমল গস্তিৰ,
বচন বুলিবে লৈলা ॥ ৩৪

তব মুখ দেখি, প্ৰান জায় ফুটি,
কিনো ভৈল অথন্তৰ ।

কিনোঁ অভাগিয়ে, দোষ আছৰিলো,
কহিয়োক প্ৰানেশ্বৰ ॥ ৩৫

না জানি অপায়, কিবা ভৈল হাঁয়,
ভ্ৰাম্ৰা ন বিতুষ্ট ভৈল ।

বিষম কাৰন, কোন শত্ৰু আসি,
নগৰে প্ৰবেশ কৈলা ॥ ৩৬

আন দিন নাথ, হৰ্ষিত বদনে,

আসা প্রভু মোৰ থানে ।

আজি কিয় নাথ, মোঁনে বসি বৈলা,

কিবা দুখ তয়ু মনে ॥ ৩৭

চিন্তাৰ কৰুন, শুনিয়া বাজন,

কহন্ত যি ভৈল কথা ।

কমলাৰ সাথে, শনি দ্বন্দ কৰি,

আসিলন্ত মোৰ হেথা ॥ ৩৮

কোন জন শ্ৰেষ্ঠ, দৌহাৰ মাজত,

বিচাৰি কহিবে লাগে ।

বজনী প্রভাতে, ডাকি পথাইলো হোঁ

ন জানি কি যাছে ভাগ্যে ॥ ৩৯

জগতৰ মাতা, বিষ্ণুৰ ঘৰণী,

জাক দেৱে তুতি কৰে ।

যাহাঁৰ কৃপায়, মোক্ষ নৰে পায়,

মহা লক্ষ্মী বাস কৰে ॥ ৪০

জাই যাক প্ৰান, তথাপিতো আন,

অসত্য নোবোলো মই ।

কিন্তু শনি কোপে, পৰিবোঁ নিচ্ছয়,

নপাও তাৰ উপাই ॥ ৪১

শুনি চিন্তা সতী, কহে স্বামী প্ৰতি

জানি লো পাইলো কাল ।

কিন্তু সত্য বিনে, অসত্য ন কৈব,
সবেও কৰ্ম্মৰ কল ॥ ৪২

বৈকুণ্ঠৰ নাথ, কমলাৰ পতি,
হৰি বিনে নাহি য়ান ।

জাক জিবা কৰে, খন্দাব নোয়াৰে,
ৰাখে বা মাৰে পৰান ॥

হেন মতে খেদ, কৰি য়বিচৈদ,
সৰ্ঘ্যাত স্মৃতিয়া আছে ।

আকৰ্ষিল নীন্দা, চিন্তা দুৰ ভৈলা
সপ্নত দেখিলা পাছে ॥ ৪৩

অষ্টী নীশা যোগে, সপ্নত দেখয়,
সভাত আচলু বসি ।

দক্ষিনতে লক্ষ্মী, সুবৰ্ণ আসনে,
প্রকাশ কৰন্তু হাঁসি ॥ ৪৪

দেবিৰ বামত, বজতে নিশ্চিত,
আসনে আচলু শনি ।

মহা আদম্বৰে পাৰিসদ সমে,
বসি আছে নৃপমনি ॥ ৪৫

লক্ষ্মিয়ে বজাক, পুছিবে খোজন্তে,
নিদ্রাহন্তে জাগ পাইলা ।

হৰিক স্মৰি, দন্দ দুই মান,
সৰ্ঘ্যাত বসিয়া বৈলা ॥ ৪৬

নমো বাগ্ধাদিনি, বাক্য-প্রদায়িনী,
মূৰ্খ-দোষ-বিনাসিনী ।

উচ্চ নিতম্বিনী, ঈশত হাসিনি,
স্নেহ-পদ্ম-নিবাসিনি ॥ ৪৭

নমো মা সাবদা, ববভয়প্রদা,
জ্ঞানদা ভকতিপ্রদা ।

যাৰ পদে আস, কৰি কালিদাস,
লোকত প্ৰবিশ্ব সদা ॥ ৪৮

প্ৰভু বিশ্বনাথ, কৰেঁ। যোৰ হাত,
তুমি বিনে য়ান নাই ।

জগত-নায়ক, অনাথ জনক
চৰনত দিয়া থাই ॥ ৪৯

কৰা মোক দয়া, দিয়ঁ। পদ চাঁয়া,
জুৰাক তাপিত হিয়া ।

মোৰ. হৃদয়ৰ, একাৰ গুচাই,
জ্ঞানৰ পোহৰ দিয়া ॥ ৫০

শ্রীবৎস চৰিত, ববৰ্ষে অমৃত,
তৃপ্তি হোঁক পান কৰি ।

কহে চাকচন্দ্রে, ছলভি প্ৰবন্ধে,
দাকি বোলা হৰি হৰি ॥ ৫১

যুদ্ধিষ্ঠিৰ বদতি কহিয়োক গদাধৰ ।
 কিবা কৰ্ম্ম কৰিলন্ত পাছে নৃপবৰ ॥
 প্ৰভাতে আসিয়া শনি কোঁন কৰ্ম্ম কৈল ।
 শুনিবাক ইচ্ছা যাই কহিয়ো সকল ॥ ৫২
 মোৰা পঞ্চ পান্দবৰ তুমি মাত্ৰ গতি ।
 বাৰে বাৰে সংবতত তাঁৰা যত্নপতি ॥
 পাপি দুৰ্য্যোধন ৰাজা কপট আচৰি ।
 ৰাজ্য দন্দ কাঢ়ি নিলে ভৈলো বনাচাৰি ॥ ৫৩
 এক বাস বজ্জ্বলা দ্ৰোপদ জিয়াৰি ।
 সভামাৰো লাজ দিলে কৰি অনাছাৰি ॥
 সিসব দুঃখক স্বৰ্গ বি সৰিৰ দগধ ।
 কোন কালে সৃজিবোহঁো তাৰ প্ৰতিসোধ ॥ ৫৪
 আত অনন্তৰে যেন যি ভৈল প্ৰভাতে ।
 কহন্ত পান্দব আগে শুনা সভাষদে ॥
 সৰ্ঘ্য ত্যাগ কৰি ৰাজা স্নান কৰিলন্ত ।
 দেৱতা বিপ্ৰক ভক্তিভাৱে পুজিলন্ত ॥ ৫৫
 পাত্ৰ পাৰিসদ সমে সভা পাতি বৈলা ।
 স্বৰ্গ ৰোপ্য দুই খান আসন যনাইলা ॥

চাক স্তম্ভোভীত যতি ঝলমল কান্তি ।
 অকনক বথ হেন দেখি হোৱে ভ্ৰান্তি ॥ ৫৬
 বামে বজতৰ আৰু দক্ষিণে সুবৰ্ণ ।
 স্নকোমল বস্ত্ৰ দিয়া কৰে আচ্ছাদন ॥
 মধ্যভাগে সিংহাসনে আপুনি বসয় ।
 হেন কালে উপস্থিত দুই মহাশয় ॥ ৫৭
 সিংহাসন হস্তে উথি প্ৰণাম কৰিলা ।
 তুস্ত হৈয়া দুয়োজন আসনে বসিলা ॥
 বজত আসনে শনি আপুনি বসিলা ।
 স্বৰ্ণাসনে লক্ষ্মী দেবী কেঁৱে নজানিলা ॥ ৫৮
 পাছে শনৈশ্বৰে বোলে স্তনহে শ্ৰীবৎস ।
 তোমাৰ পাবত আইলো কৰিয়া বিচ্ছাস ॥
 মহীপাল শ্ৰেষ্ঠ তুমি জানো সত্য ভাষি ।
 আমাৰ কোন ত্ৰেষ্ঠ কহিয়ো প্ৰকাশি ॥ ৫৯
 সত্য কথা কহিয়োক কোন মাণ্ডুৰাস্ত ।
 হেন শুনি ভয়ে ৰাজা দিলন্তসি ধাস্ত ॥
 বামে বৈসে সাধাবন প্ৰধান দখিনে ।
 কমলা হোৱন্ত শ্ৰেষ্ঠ স্বৰ্ণ সিংহাসনে ॥ ৬০
 ত্ৰায় ধৰ্ম্ম দেখিয়োক আসনে বিচাৰি ।
 প্ৰকাৰে বুলিলা ৰাজা বচনে সাদৰি ॥
 সিংহাসনে দৃষ্টি কৰি লান মুখ ভৈল ।
 সত্তা হস্তে মহা ক্ৰোধে শনি চলি গৈলা ॥ ৬১

আসিৰ্বাদ কৰি দেবী নিজ স্থানে গৈলা ।
 শুনা পাছ কথা শ্রীবৎসৰ যেন ভৈলা ॥
 পূৰ্ব্বৱৰ্ত্তে কত কাল আছে নৰপতি ।
 খোজন্তে ফুৰয় চিত্ত শনি ক্লুবৰ্মতি ॥ ৬২
 দৈবে একদিনা ৰাজা স্নানক কৰন্তে ।
 কৃষ্ণ বৰ্ণ কুস্কুব আসিলা অকস্মাতে ॥
 স্নান জল আসি সেহি কুস্কুবে চাতিলা ।
 সেহি চিত্তে ৰাজা দেহে সনি প্ৰবেশীলা ॥ ৬৩
 প্ৰবেশ ভৈলন্ত যদি সনি মহাশয় ।
 বুদ্ধি নাস মনস্তাপ দিনকে বাঢ়য় ॥
 অমঙ্গল নগৰত মিলয় সঘনে ।
 প্ৰজায়ে প্ৰজায়ে দন্দ কৰে অকাৰনে ॥ ৬৪
 সোঁ নগু ই সাংখীনি গৃহত বিবাজয় ।
 অনাবাতে বৃক্ষ সব ওভলি পৰয় ॥
 গৃধ পক্ষি সব আকাসত বনাৱন্ত ।
 মুখ চাই ফেকগনে বিলাপ কৰন্ত ॥ ৬৫
 হাঁহাকাৰ নগৰত প্ৰতি ঘৰে ঘৰে ।
 অনাহাৰে বাল্য যুবা কতো কতো মৰে ॥
 বজায়ে প্ৰজাৱে দন্দ কৰিবে খোজয় ।
 ব্ৰাহ্মণ সৎজন আক একো ন মানয় ॥ ৬৬
 দুস্ত কলি পাপ গ্ৰহ আশ্ৰয় লৈলেক ।
 সি কাৰনে এত মান বিপত্তি ভৈলেক ॥

প্রচন্দ ববিৰ তাপ ঘনে বজ্রপাত ।
 কতেক কহিবো তাত সনিৰ প্ৰতাপ ॥ ৬৭
 ধুৱলী কুঁৱলী যেন নাহি দিবা ৰাতি ।
 আচম্বিতে পৰি মৰে ঘোৰা আৰু হাতি ॥
 পাত্ৰ মন্ত্ৰী সকলোৰে বিষাদ মিলিলা ।
 নৃপতি সৰিৰে যেন অগনি জলিলা ॥ ৬৮
 নু কচয় অনপানি নীদ্ৰা নাহি হয় ।
 অনুক্ষনে নেত্ৰৰ লোতক বহি চয় ॥
 দ্বিজ ব্ৰাহ্মণক মাৰি ধন কাঢ়ি লয় ।
 তাংক দেখি নৃপতিৰ সৰিৰ ন সয় ॥ ৬৯
 দেশান্তৰি ভৈল ভয়ে পাত্ৰ মন্ত্ৰীগন ।
 একা ৰাজা কি কৰিবে সাৰথি বিহিন ॥
 অৰ্ষ্ঠিৰ ভৈলন্ত এবে বিমল পৰানী ।
 পৃথিৱিত পৰিয়া কান্দয় মহামানি ॥ ৭০
 কোন নো পাপৰ ফলে হৃদয় সালিলে ।
 ন জানোহো কোন দেৱে আমাক সাপিলে ॥
 সসাগৰা পৃথিৱিৰ যিটো নৰপাল ।
 তাহাঁৰ দুৰ্গতি হেন লিখন কপাল ॥ ৭১
 হাহা প্ৰভু কৰ্ত্তা তুমি দৈৱকি কুমাৰ ।
 কোন পাপ আচৰিলো চৰনে তোমাৰ ॥
 অজ্ঞানত যদি নাথ অপৰাধি মই ।
 তাহাংক ধৰিবে প্ৰভু ওছিত নো হই ॥ ৭২

সত্য বিনে অসত্যত পাব নাহি দিলো ।
 সি কাৰণে ৰাজ্য নস্ত মনঃ কষ্ট পাইলো ॥
 নাহিকে ৰাজ্যত কাৰ্য্য অবন্যে চলিবোঁ ।
 সনিৰ ৰাজ্যত বৈলে জীৱন হৰাইবোঁ ॥ ৭৩
 দাকন আবেগে ৰাজ্য চিন্তাক বোলয় ।
 কিবা হৈবে প্ৰান প্ৰিয়ে ন পাও উপায় ॥
 বাপ ঘৰে যাহ প্ৰিয়ে মই পুষোবন ।
 ভ্ৰমিয়া সনিৰ ভোগ কৰোঁহো খন্দন ॥ ৭৪
 ললাতৰ ক্লেশ বিধি কৰে অবসান ।
 তেবে পুনৰ্ৰূপ প্ৰিয়ে হৈবে দৰিসন ॥
 বিজন অবন্য মাখে সিংহ বাঘ ঐৰি ।
 ৰজাৰ জিয়াই কেনে হৈবা বনাছাৰি ॥ ৭৫
 কণ্টক কাননে তোৰ স্নেহমল কায় ।
 কেমনে বহিবি কস্ত সহন নজায় ॥
 মাঁৱ বাপ ঘৰে বাটকৈ থাকা এহি ক্ষন ।
 ভাগ্য যদি থাকে পুন হৈবে মিলন ॥ ৭৬
 হেন শুনি বৰনাৰী পৰি চৰনত ।
 কি কহিলা প্ৰানেশ্বৰ নোহয় যুগুত ॥
 স্নেহহোক দুঃখহোক নীজ কৰ্ম্ম ফল ।
 পতি বিনে অবলাৰ আছে কি সম্বল ॥ ৭৭
 কায়ৰ লগত যেন চায়ৰ গমন ।
 চৰন সেবিবো দাসি থাকি অনুক্ষন ॥

আপদ বিপদে নাৰী স্বামীক তেজয় ।
 প্ৰতিব্ৰতা ধৰ্ম্ম তাৰ কিমতে থাকয় ॥ ৭৮
 আপোনি সৰ্ব্বজ্ঞ নাথ নকৰা নৈবাশ ।
 অবন্যতো দিক মোৰ পিত্ৰি গৃহে বাস ॥
 তোমাৰ চৰনে দেৱ এহি ভিক্ষা কৰোঁ ।
 লগতে নিয়োক দাসি দাস্তে তুন ধৰোঁ ॥ ৭৯
 যদি চাৰি জাস নাথ গলে দিবো কাতি ।
 এহি বুলি কান্দিবে লাগিলা চিন্তাসতী ॥
 কঠৰো নোলাৱে আতি বাক্য গদ গদ ।
 দাকন শোকত নৃপ হিয়া ভেদি লন্ত ॥ ৮০
 সাবতি ধৰিয়া স্নেহে কোলাত বসাইলা ।
 থাকিওক বুলি কত মতে বুজাইলা ॥
 একো মতে নোয়াৰি কৰিবে চিত থিব ।
 আদেস দিলন্ত পাছে দুঃখিত অন্তৰ ॥ ৮১
 বস্ত্ৰ দিয়া কাঠা এক কৰোঁ গুণৱতী ।
 তাৰ মাখে ধন বত্ন বাখা শীঘ্ৰগতি ॥
 আপদ বান্ধৱ ধনে সহাই কৰিব ।
 বস্ত্ৰ মাখে থাকিবন্ত কেহো ন জানিব ॥ ৮২
 যাদৱ বদতি হেৰা ধৰ্ম্মৰ নন্দন ।
 অনন্তৰে কাঁঠা এক কৰিলা নিৰ্ম্মান ॥
 বহুমূল্য অল্ল ভাব কান্ধনৰ মনি ।
 হীৰা মৰকত দিয়া গঠিলন্ত বানী ॥ ৮৩

তদন্তৰে ভৈলা আসি বজনী উদিত ।
 আকাসত পূৰ্ণ চন্দ্ৰ কৰিছে সোভিত ॥
 স্নানিৰ্মল চন্দ্ৰ মাৰ চাৰি পাষে বেঢ়ি ।
 লক্ষ কোটি তাবাগনে প্ৰকাশে আবৰি ॥ ৮৪
 আইশ প্ৰানেশ্বৰী বুলি গৃহ বাজ ভৈল ।
 কাঁঠা মাথে কৰি চিন্তা লগতে লবিল ॥
 নিশবদে যাস্ত চলি ভাৰ্য্যাৰে সহিত ।
 নগৰ উতৰ ভাগে পশিলা বনত । ৮৫
 নিদাকন বিধি কৈলা শনি দুৰাচাৰি ।
 ৰাজ্যনাশ বনবাস সঙ্গ লৈয়া নাৰী ॥
 শাৰি ৭১১১১১ বৃক্ষ আৰু তৃনলতাচয় ।
 তাৰ মাজে ধিৰে ধিৰে যাস্ত মহাশয় ॥ ৮৬
 অনেক এৰাইল আৰু বন উপবন ।
 তাত পাছে যিবা ভৈল শুনা সৰ্বজন ॥
 ভয়ংকৰ নদি খান তথাতে দেখিল ।
 মেঘে যেন গৰ্জে শুনি জলৰ আশ্ফাল ॥ ৮৭
 সাগৰ সংকাষ সেহি নদি খান বহে ।
 কি মতে হৈবোঁহো পাৰ চিন্তা কৰি বহে ॥
 বৃক্ষ তলে বসি ৰাজা বিষাদ কবয় ।
 হাঁয় মোৰ ভাগ্যে কত জাতনা আছয় ॥ ৮৮
 পথশ্ৰমে শ্ৰান্ত মহা সৰিৰ বিকল ।
 সনিৰ মায়াতে জানো এবেসে থেকিল ॥

ভগ্ননৌকা লৈয়া এক বৃদ্ধ যে কান্দাৰি ।
 আসিয়া বাজাক কহে বচন চাতুৰি ॥ ৮৯
 কিবা নাম কৈত বাস কহ সবিশেষ ।
 কাৰ নাবী চুৰি কৰি পলাইবাক ছাষ ॥
 বাজা বোলে মোৰ নাম শ্রীবৎস আছিল ।
 প্রাগ্দেশ অধিকাৰি আমাকে কৰিল ॥ ৯০
 দৈবকোপে বাজ্য মোৰ ভৈল নষ্ট প্রায় ।
 সি কাৰনে বনে আসেঁ। সহিত ভৰ্ঘ্যায় ॥
 কান্দাৰি বোলন্ত যদি হোৱ নৰেশ্বৰ ।
 কৈত গৈল ইস্ত বন্ধু কৈত মন্ত্ৰিবৰ ॥ ৯১
 হেন শুনি কহে বাজা বিষাদ অন্তৰে ।
 আপদ কালত ভাট বন্ধু পৰিহৰে ॥
 সিনব কথাত তোৰ কিবা প্রয়োজন ।
 পাৰ কৰি দেহ যদি পাবে কিছু ধন ॥ ৯২
 কান্দাৰি বোলয় সত্য শুনা নৰপতি ।
 অতি জিৰ্ণ নৌকা হোৱে তয় পাওঁ অতি ॥
 খুদ্ৰ নোহে নদি এহি পানি বৰ ধাৰ ।
 যদি পাৰ কৰেঁ। তেবে দুই তিনি বাৰ ॥ ৯৩
 অন্য জন হৈলে আমি পাৰ নাহি কৰেঁ। ।
 তোমাৰ দুৰ্গতি দেখি সহিবে নোয়াৰো ॥
 হেন জানি মহাৰাজা আছে সদুপাই ।
 মাল বস্তু যিবা থাকে দিয়োক পথাই ॥ ৯৪

ইথানতে বসি বজা থাকিওক চাই ।
 পুনৰ্বার নৌকা আনি লৈয়াজাবো মই ॥
 কান্দাৰিৰ বানি শুনি শ্ৰীৰংস নৃপতি ।
 কাঁঠাখান নাৱে তুলি দিলা হৰ্ষমতি ॥ ৯৫
 কাৰ্য্য সিদ্ধি কৰি সনি নাও বাহি গৈল ।
 ইপাৰত থাকি দুই দেখিবাক লৈল ॥
 বনপৰ্ব্ব মধুৰ অমৃত ইতিহাস ।
 যাহাৰ শ্ৰবনে পাপ হোৱন্ত বিনাশ ॥ ৯৬
 পৰম অবোধ আমি বিজ্ঞ শিশুমতি ।
 দোষ নধবোক কৰোঁ সবাকৈ মিনতি ।
 কেশৱৰ লিলা ইটো কৰিওক পান ।
 পদ ছন্দে বিবছিলো শ্ৰীৰংস আশ্ৰয় ॥ ৯৭

শ্ৰীকৃষ্ণ বদতি শুনা ধৰ্ম্ম নৃপমনি ।
 তদন্তৰে যি কবিলা সনি মহামানি ॥
 একে একে কহিবোহোঁ তোমাৰ গোচৰ ।
 পান কৰি তৃপ্তি হোঁক চাৰি সহোদৰ ॥ ৯৮
 যেতি খনে কাঁঠাতুলি নাৱত দিলন্ত ।
 কতোদূৰ গৈয়া নাৱ অদৃশ্য ভৈলন্ত ॥

নাহি কন্ত পানি তৈত স্নান বালিময় ।
 শুবধ ভৈলন্ত যেন সঁপোন দেখয় ॥ ৯৯
 তেবে জানিলন্ত ইতো সনি মায়াধাৰি ।
 ছল কৰি নিলে মোৰ সব ধন হৰি ॥
 হাত হস্তে নিলে কাঢ়ি সনি দুৰাচাৰ ।
 ধিক মোৰ জীৱনত ধিক সতবাৰ ॥ ১০০
 সান্ধাতে দেখিলা চিন্তা শনিৰ ছলনা ।
 ভয়তে কাম্পঁয় অঙ্গ সহজে ললনা ॥
 মনে খেদ কৰি ৰাজা কাননে ভ্ৰময় ।
 কণ্টক কাননে চিন্তা স্নকুমল কায় ॥ ১০১
 মন্দাৰ ফুলিছে যেন বসন্ত কালত ।
 হেনমতে কধিৰ বহয় শৰীৰত ॥
 স্নকজ উদয়ে চিন্তা চাহিয়া দেখিল ।
 সোঁকৰ অগনি আৰু দুগুনে জলিল ॥ ১০২
 উছুপী উছুপী কান্দে চিত নোহে সান্ত ।
 নেত্ৰৰ লোতকে সৰ্ব্ব গাৱ বহি যান্ত ॥
 তিন দিন তিনি ৰাতি হেন মতে গৈল ।
 নাহি অন্ন পানি ফল মূলকো হৰিল ॥ ১০৩
 সেহি বন এড়ি যান বনত চলিলা ।
 কতো দুৰ জান্তে এক সৰোবৰ পাইলা ॥
 দেখিলন্ত আৰু তৈতে স্নফল বদৰি ।
 তাহাকো আনিলা ৰাজা নিজ বস্ত্ৰে ভৰি ॥ ১০৪

সৰোবৰ জলে দুয়ো স্নান কৰিলন্ত ।
 হৰিক স্মৰি সেহি ফল ভুঞ্জিলন্ত ॥
 স্নান জলপান কৰি কিছু শান্ত ভৈলা ।
 বৃক্ষতলে বসি চিন্তা নিদ্রা আকৰ্ষিলা ॥ ১০৫
 সেহি সৰোবৰ হস্তে মৎসজীবি এক ।
 কান্ধে জাল লৈয়া আসে দেখিলন্ত তাক ॥
 দাক দিয়া বোলে ৰাজা স্ননাহে ধীবৰ ।
 তিন দিন তিন বাতি আছেঁ অনাহাৰ ॥ ১০৬
 একখানি মৎস যদি দেশ দয়া কৰি ।
 ক্ষুধাত বিকল তনু বুঝি প্ৰাণে মঁৰি ॥
 ৰাজাৰ বচনে সিতো মৎসজীবি জন ।
 একথিৰে নিবিখন্ত দোহাৰো বদন ॥ ১০৭
 মৎস নাহি মিলে দেখা কি দিবো তোমাক ।
 পালতি আসিছেঁ হেৰা ঘৰে জাহাঁবাক ॥
 ৰাজা বোলে বাপুহেৰা মোৰ বাক্য ধৰা ।
 ইবাৰ উথিব মৎস বিলম্ব নকৰা ॥ ১০৮
 মোক কিছু দিবা আৰু ঘৰে লৈয়া জাহাঁবা ।
 পুত্ৰ পৰিয়াল সৈতে মহাস্থখে থাইবা ॥
 সাধক পুৰুষ মানি জালতুলি লৈলা ।
 তিৰত থাকিঁয়া ৰাজা আদেস কৰিলা ॥ ১০৯
 তাল বেতালক ৰাজা স্মৰণ কৰয় ।
 থেৱা দিয়া জাল সিতো ধিবৰে পাতয় ॥

কতো বেলি থাকি পাছে জাল তুলিলেক
 জালত উথিলা বড় মৎস যে অনেক ॥ ১১০
 দেখি ধিবৰৰ মনে আনন্দ অপাৰ ।
 বজাৰ চৰনে পৰি কৰে নমস্কাৰ ॥
 তৈৰহস্তে এক গোট মৎস বাছি লৈল ।
 দধি কৰিবাক লাগি বাণী হাতে দিল ॥ ১১১
 বাণী বোলে প্ৰাননাথ উছিত হোৱয় ।
 মিন পোৰা থাইলে শনি তুস্ত বুলি কয় ॥
 অনন্তৰে গৈয়া বাণী মৎস পুৰিলন্ত ।
 বৃক্ষতলে বসি ৰাজা নিদ্রিত ভৈলন্ত ॥ ১১২
 পোৰা মৎস দেখি ৰানি খেদ কৰে মনে ।
 ভূপিতি নোহন্ত যাৰ সতেক বেঁজনে ॥
 সৰ্ব্ব চূচ্য লেহ্য পেহ্য ভোজন অমৃত ।
 হেন জনে দধি মিন দিবোহঁ। কি সত ॥ ১১৩
 সৰোবৰে নামি চিন্তা মিনক প্ৰক্ষালে ।
 হন্ত হস্তে গৈলা মৎস অগাধ সলিলে ॥
 অনেক খুজিয়া ৰানি মৎসক ন পাইল ।
 ধৰণীত পৰি কান্দে হৈয়া বিয়াকুল ॥ ১১৪
 কি বোল বুলিবো আবে ৰাজা খুধাতুৰ ।
 জানো যে বোলন্ত পাছে কৰিছ চতুৰ ॥
 ধিক মোৰ জীৱনত ধিক সত বাৰি ।
 স্বামীৰ এতেক দুঃখ নয়ন গোছৰে ॥ ১১৫

জলে জাম্প দিৱেঁ । কিবা অগ্নি জালি মৰেঁ ।
 পাষানতো ধীক প্ৰান কোন হেতু ধৰেঁ । ॥
 পোৰা মাছ বাছে হেন কৈতয়াছ স্তনি
 কিমতে বিচ্ছাস কৰিবন্ত নৃপমণী ॥ ১১৬
 দাকণ সোকত কান্দে হিয়ে মুক্তি হানি ।
 ধৰিবে নোয়াৰে প্ৰান সহজে বমণী ॥
 ৰাজা আসি বোলে প্ৰিয়ে ক্ষুধা পাইল বড় ।
 মিন পোৰা দেহ চিন্তা বিলম্ব নকৰ ॥ ১১৭
 হেন শুনি ৰাণি শোকে নধবন্ত হীয়া ।
 উছুপী উছুপী কান্দে গালে বস্ত্ৰ দিয়া ॥
 কিবা দিবো প্ৰাননাথ মোৰ কৰ্ম্মদোষে ।
 পোৰা মৎস হেকয়াইলো সবোবৰে সেষে ॥ ১১৮
 ৰাজা বোলে বুঝি কান্দ ইহাৰ কাৰন ।
 নাজানহ দুস্ত শনি কৰিছে দংসন ॥
 আত অনন্তবে স্তনা ধৰ্ম্মৰ তনয় ।
 আকাশৰ পৰা শনি বাক্য প্ৰহাৰয় ॥ ১১৯
 স্তন ঐবে নৰাধম অধম দুৰ্জন ।
 হৰিলোহো মৎস আমি সূৰ্যৰ নন্দন ॥
 আমি চোত লক্ষ্মী বৰ কহিলা ভূপতি ।
 কৈত গৈল লক্ষ্মী তোৰ কহ পাপমতি ॥ ১২০
 সত্যবাদি জিতেন্দ্রীয় জানি তোৰ থানে ।
 কৰিলি বিচাৰ হেন কাৰ সহে প্ৰানে ॥

তেবেষে জানিবি কিছু পৰিচয় দিবেঁ ।

ৰাজ্য নাসি বন মধ্যে কত কি কৰিবেঁ ॥ ১২১

ত্রেতাযুগে অবতাৰ পুন্ন' বামচন্দ্র ।

ভৰতক ৰাজ্য দিলো কৰিয়া প্রবন্ধ ॥

ভাৰ্য্যা সমে খেদাড়িলো পঙ্খ' বতী বনে ।

হৰিনিলে তৈতে সীতা দুৰ্জয় ৰাৱনে ॥ ১২২

ৰাজ্য ধন স্বামী হেৰাই আনাৰ মন্ত্ৰনে ।

সয়ং লক্ষ্মী সীতা গৈল অশোক কাননে ॥

মোক অৱহেলি ইন্দ্র স্বৰ্গ অধিকাৰি ।

কত কাল ৰহিলন্ত ভগঅংগ ধৰি ॥ ১২৩

আমি অল্লাজন তুমি পৃথিবী ইশ্বৰ ।

ইহাৰ উছিত শাস্তি ভুগিবি পামৰ ॥

পৰ্বত নৃপতি কন্যা মেনকা নন্দিনী ।

দক্ষ যজ্ঞে' দেহ ত্যাগ মহেস ঘৰিণী ॥ ১২৪

মোৰ সহে বিসম্বাদে আপুনি শ্রীহৰি ।

কাতিলে মন্দাকি শিলা কুমি ৰূপ ধৰি ॥

গনেশৰ মুন্দ পাত হস্তিৰ যোবন ।

সৰ্ব্ব ঘতে ঠিতি মোৰ সৰ্ব্বত্ৰে গমন ॥ ১২৫

দৈত্য বংশে বলিৰাজ ভৈলা মহা দৰ্প ।

পাতালে কৰিলো বন্দি নাশ কৰি গৰ্ব্ব ॥

সিংহাসনে শ্ৰেষ্ঠ বুলি লক্ষ্মিকে মানিলি ।

কপতাচৰন কৰি মোক লাজ দিলি ॥ ১২৬

মোত দোষ নাহিকন্তু নিজে ভৈলি নাশ ।
 কৈত আছে লক্ষ্মি তোৰ বিচাৰিয়া চাস ॥
 একদৃষ্টে চাস্ত বাজা সভয় অন্তৰে ।
 চঞ্চল ভৈলন্ত বাণী শৰিৰ শিহৰে ॥ ১২৭
 অলক্ষিতে প্ৰহাৰন্ত বাক্যবান চয় ।
 ওপৰত চাস্ত বাজা কিছু নেদেখয় ॥
 তৈবহন্তে অন্তৰিয়া অন্য বনে গৈলা ।
 কহিবোহো অনন্তৰে যেন মত ভৈলা ॥ ১২৮
 স্নানিলন্ত য়েবে ক্ৰোধ সনিৰ বিস্তৰ ।
 অবলা হৃদয় অতি নাহি হয় ঠিৰ ॥
 নানা ঠান ভ্ৰমিলন্ত পৰ্বত কানন
 প্ৰবেশ ভৈলেক পাছে ছৈত্ৰধজ বন ॥ ১২৯
 গ্ৰিস্ম কালে অতিশয় ববিৰ কিৰন ।
 কান্তৰ হৃদয়ে চিন্তা কৰে নিবেদন ॥
 দিব্য সৰোবৰ জল পদ্ম বিকষিত ।
 স্নান কৰে। এহি ঠানে আছোঁহো ক্ষুধিত ॥ ১৩০
 হেন শুনি উভয়ে কবন্ত তৈতে স্নান ।
 ইন্তগুৰু তৰ্পণ কৰিলা সমাধান ॥
 বিচাৰি আনিলা তাত স্নফল বদৰি ।
 তাহাংক ভুঞ্জিলা দুই শ্ৰান্তি দুৱ কৰি ॥ ১৩১
 বৃক্ষতলে বসি বাজা ঘোৰনিদ্ৰা ভৈলা ।
 স্বামীৰ কাষতে বাণি বসিয়া বহিলা ॥

স্বামীৰ চৰণ সেবি থাকিয়া সুন্দৰি ।
 কতক্ষণে নিদ্ৰা গৈয়া বৈলা বৰ্ণাবী ॥ ১৫২
 হেন মতে বহিলন্ত ঘোৰ নিদ্ৰে পৰি ।
 নজানিলা আৰু কত আছে বিভাবৰি ॥
 অনন্তৰে সূৰ্জদেব অন্তগত ভৈলা ।
 ঘোৰ অন্ধকাৰ কৰি কানন ঢাকিলা ॥ ১৩৩
 বাঘ, সিংহ পালে পালে কৰন্ত ভ্ৰমণ ।
 খেতৰ খেটবীকতো বিকত দমন ॥
 যুগেন্দ্ৰ গজেন্দ্ৰ আৰু ভালুক গন্দাৰ ।
 ঝাকে ঝাকে বিহাৰন্ত পশু ভয়ঙ্কৰ ॥ ১৩৪
 তাসম্বাৰ ঘোৰশব্দে চমকি উঠিলা ।
 দুই হস্তে বাণিক যে সাবতি ধৰিলা ॥
 দৰসনে ভয়পান্ত শ্রীৰংস নৃপতী ।
 মনত বোলন্ত বক্ষা কৰাঁ যতুপতি ॥ ১৩৫
 নমো নমো বলি দৰ্পহাৰি চক্ৰধাৰি ।
 নমস্তে নৃসিংহৰূপী অস্ত্ৰৰ সংহৰি ॥
 কৃপাকৰা দিননাথ কৰুনা নিধান ।
 ইহেন সংকতে নাথ কৰাঁ পৰিত্ৰান ॥ ১৩৬
 গোবিন্দ গোপাল গদাধৰ বমাপতি ।
 সন্মুখ বিপদে মোক বাখিয়ো সম্ভ্ৰতি ॥
 মাধৱ মুকুন্দ মধুসোদন মুড়াড়ী ।
 নগন্তে নৃসিংহমূৰ্তি হিৰণ্যবিদাৰি ॥ ১৩৭

দয়াময় হৰি তুমি অগতিবগতি ।
 নিজগুণে বাখিয়োক ওহে জগত পতি ॥
 স্তবেতুস্ত হৈয়া পাছে দেৱ চক্ৰপাণী ।
 ভয় নাহিকন্তু বুলি ভৈলা দৈববাণী ॥ ১৩৮
 থাকিয়োক অৰণ্যত নিৰ্ভয় অন্তৰ ।
 কতদিন অস্ত্ৰেহৈবা ৰাজ্যৰ ইন্দ্ৰ ॥
 সেহি বেলা দিনমণি প্ৰভাত আকাশে
 সুবৰ্ণ কিৰণ ঢালি কানন প্ৰকাশে ॥ ১৩৯
 অভয় দিলন্ত হৰি থাকি বিমানত ।
 ধিৰে ধিৰে জাস্ত ৰাজা ঘোৰ অৰণ্যত ॥
 শাল তাল তমাল চন্দন দেবদাৰু ।
 খেজুৰ বদৰি বৃক্ষ পাবলী অগৰু ॥ ১৪০
 আম জাম কঠাল তাম্বুল নাৰিকল ।
 কদম্ব শীৰিষ কতো মানাযাতি ফল ॥
 মনুষ্য দুৰ্গম ঠান কেবলে দুজন ।
 পঞ্চবতী বনে যেন শ্ৰীৰাম লক্ষ্মন ॥ ১৪১
 দিৰ্ঘি সৰোবৰ কত আচন্ত প্ৰকাশি ।
 ফুলি আছে পদ্ম ফুল যেন চন্দ্ৰমুখি ॥
 চাম্পাঁ নাগেশ্বৰ কাতা হোন্ত প্ৰস্ফুটিত ।
 গোলাপ মালতি যাঁতি কৰ স্তম্ভোভিত ॥ ১৪২
 নন্দন কানন যেন দেখি মনোহৰ ।
 হালি জালি ক্ৰিবা কৰেসমে পবনৰ ॥

মালতিৰ গন্ধে বত মধুকগণে ।
 পাঙ্ক স্তবে গীত গান্ত কোকিল স্তজনে ॥ ১৪৩
 ৰাজহংস ঝাকে ঝাকে কেলি কৰে জলে ।
 জাহাক প্রশংসা কৰে অমৰ সকলে ॥
 যথাত আচস্ত মহা সিদ্ধ মুণিগণ ।
 দৰ্শনে আনন্দ বৰ শ্রীবৎস ৰাজন ॥ ১৪৪
 সেহি বনে চৈত্ৰ ধজ মুনিৰ আশ্রম ।
 কত কাল বহিলন্ত কৰিয়া বিশ্রাম ॥
 স্ননিওক হৰি কথা কত কাল জিবা ।
 হৰিক নভজি অন্তে নবকে পৰিবা ॥ ১৪৫
 ধন জন মৰনে সকলো বৈবেপৰি ।
 কেৱল জাবেক মাত্ৰ সঙ্গি কিছু খৰি ॥
 তাংক ঘোৰ অগনিত কৰিবন্ত চাই ।
 সমনে সদনে মাত্ৰ হৰিষে উপাই ॥ ১৪৬
 সময় থাকন্তে হুদে চিন্তিয়োক কাম ।
 স্তখে দুঃখে নচাৰোক ৰামকৃষ্ণ নাম ॥
 বনপৰ্বৰ মধুৰ অমৃত ইতিহাস ।
 যাহাংক শ্রবণে কলুষ হোৱে নাস ॥ ১৪৭
 পৰম অজ্ঞানী মই দিজ শিশু মতি ।
 নজানোহো পদ চন্দ নজানো মিনতি ॥
 চিदानন্দ ময়ি দেবী কমল লোচনী ।
 দৰিদ্ৰতা বিনাসিনী বিস্তৰ স্বৰ্গী ॥ ১৪৮

মহালক্ষ্মী হৰি পূয়া বাঙ্ক । কৰি মনে ।

দ্বিজ চাকচন্দ্রে ভনে চিন্তি নাৰায়নে ॥ ১৪৯

— • —

কাঠুৰিয়া গৃহে ৰাজ্যৰ চিঁতি ও চিন্তা হৰণ ।

আঁত অনন্তৰে স্ননা কোঁৰবৰ পতি ।

বুলিবে লাগিলা ৰাজ্য চিন্তা ৰাণী প্রতি ॥

যতক কহিলে শনি যথার্থ ফলিলে ।

ৰাজ্য নাশ বনবাস মনস্তাপ দিলে ॥ ১৫১

অন্তৰে জলিছে প্ৰিয়ে কোন ঠানে যাব ।

নিজ কৰ্ম্মার্জিত পাপ অৱসো ভুঞ্জিব ॥

আমাৰ কুদিন তৈল নোহয় খন্দন ।

নহে কিয় দন্দ কৰি আসিব দুজন ॥ ১৫২

ভাল মন্দ দোষ যত জানে গদাধৰ ।

আমাৰ একান্ত ভাব তাঁহাৰ ওপৰ ॥

যুগল চৰণে ভক্তি থাকোক সম্প্ৰতি ।

নিজ ভাগ্যে স্মৃথ দুঃখ কি দোষ ত্ৰীপতি ॥ ১৫৩

সদা চিন্তা কৰি ৰাজ্য অৰণ্যে ভ্ৰমন্ত ।

ফল মূল খাস্ত কতো উপবাষে যাস্ত ॥

ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম স্মৰন্তে ক্লেশ বৰ পাই ।

হেন মতে সপ্ত বৰ্ষ দিন অন্ত যাই ॥ ১৫৪

পূৰ্ব্বয়তে ফল মূল তথাত নপাস্ত ।
 অৰণ্য তেজিয়া বাজা নগৰত যাস্ত ॥
 নগৰ দক্ষিণ দিগে প্ৰৱেশ কৰিলা ।
 সত সত গৃহ তৈতে পথত দেখিলা ॥ ১৫৫
 কাথুৰিয়া লোক সেই কানন নিকতে ।
 কাষ্ঠ বেচি পোষ'যাস্ত পুত্ৰ নাৰি সৈতে ॥
 আশ্ৰয়ক মনে বাজা আগ বাঢ়ি যাস্ত ।
 দেখন্তে আচ্ছাস বাক্যে পুচন্ত তৰিত ॥ ১৫৬
 কৈব হন্তে আসি আছ' তুমি মহামতি ।
 আশ্ৰয় বিহিন জনো কথা শীঘ্ৰগতি ॥
 বসি বাক লাগি আনি দিলা কুসাশন ।
 কহন্ত নৃপতি বসি নিজ প্ৰয়োজন ॥ ১৫৭
 মোৰ সম দুঃখিজন নাহি ত্ৰৈলোক্যত ।
 ফল মূল ভূজি আমি ভ্ৰমিলো বনত ॥
 আছিলো উত্তম জন সকলো নাসিলে' ।
 অদন্তৰ পাকে পৰি বনবাসে আইলো ॥ ১৫৮
 সঙ্গে মাত্ৰ ভাৰ্য্যা মোৰ স্ত্ৰনিয়ো আতাই ।
 তোমাৰা কৰহ দয়া তেবে বক্ষা পাই ।
 অনাহাৰে কন্ত পায় আসিলো ইথাই ।
 দুঃখি জন প্ৰতি দয়া কৰিবে যুৱায় ॥ ১৫৯
 বাজাৰ কাৰুণ্য স্ত্ৰনি দয়া উপজিলা ।
 থাকিয়োক বুলি সবে আচ্ছাস কৰিলা ॥

আমা সাৰ সঙ্গৈ কাঠ প্ৰত্যহ আনিবা ।
 নিজ কৰ্ম্মে থাকি কিছু কস্ত নাহি পাবা ॥ ১৬০
 তাসম্বাৰ বাণী স্ননি নৃপতি থাকিলা ।
 ভাল বুলি এহি হোক উছিত কহিলা ॥
 অনন্তৰে সেহিথানে থাকি দুইজন ।
 বহিলা গুপ্তে বাজা নীৰানন্দ মন ॥ ১৬১
 প্ৰতিবাসি নাৰি যত গ্ৰামত আছিল।
 চিন্তাৰ বিনয় বাক্যে সবে বস ভৈলা ॥
 হিতবাক্য শাস্ত্ৰ কথা কৰান্ত শ্ৰবন ।
 স্ননি আনন্দিত হোন্ত যত নাৰিগণ ॥ ১৬২
 চতুৰ্পাষে বামাগণে আবৰি থাকয় ।
 তাৰাৰ মাজত যেন চন্দ্ৰমা সোভয় ॥
 উথিয়া প্ৰভাতে যত কাঠুৰিয়াগন ।
 নৃপতিক দাক দিয়া বোলে যাওঁ বন ॥ ১৬৩
 তাসম্বাৰ সঙ্গৈ বাজা কৰন্ত গমন ।
 প্ৰবেস ভৈলেক গৈয়া কান্ধৰ কাৰন ॥
 কান্ধ কাটি বোজা বোজা কৰিয়া বন্ধন ।
 ফল মূল খুজিবে লৈলন্ত ঘোৰ-বন ॥
 হেন দেখি শ্ৰীৰংস মনত কৰি সাৰ ।
 বাছি বাছি লৱে সব কান্ধ চন্দন ॥
 সাৰিছয়া চলিজান্ত কান্ধ সাজি কৰি ।
 নৃপতিও জাস্ত চলি লৈয়া যত ধৰি ॥ ১৬৪

বজাৰত কাস্থ বিকি সবে লৈলা ধন ।
 কেহোবা বিচাৰি লৈল খাদ্য প্ৰয়োজন ॥
 চন্দনৰ খৰি লৈয়া শ্রীবৎসবাজন ।
 বেছিবাৰ যান্ত্ৰ পাছে বনিক সদন ॥ ১৬৬
 দিব্য সাৰ চন্দনৰ দেখি সদাগৰ ।
 উচিত গনিয়া মূল্য দিলন্ত সত্ৰৰ ॥
 তক্ষা দুই চাৰি বাজা কাস্থ বেছি পাইলা ।
 ভাল ভাল খাদ্য যত সামগ্ৰি কিনিলা ॥ ১৬৭
 আতব তন্দুল আৰু মণ্ড যত ছিনি ।
 শাক মৎস তৈল্য আদি লৈলা ভাল জানি ॥
 অনেক উত্তম দ্ৰব্য আনি নৰপতি ।
 গৃহত যোগাইল নিয়া চিন্তাবাণী প্ৰতি ॥ ১৬৮
 আৰু কহিলন্ত বাজা মধুৰ বচন ।
 কাথুৰিয়া লোক সব কৰেঁ নিমন্ত্ৰণ ॥
 সন্তোষ ভৈলন্ত স্নান চিন্তা পতিব্ৰতা ।
 অম্লান বদনী বামা সদা হৰ্ষযুতা ॥ ১৬৯
 বন্ধন কৰন্ত বাণী বিবিধ প্ৰকাৰ ।
 স্নান অন্তে বাজা আসি দেখিলা সত্ৰৰ ॥
 কাথুৰিয়া লোক তৈতে যতকৈ আছিল ।
 ভোজন কৰিবে লাগি মাতিয়া আনিল ॥ ১৭০
 স্নান সিহে দেখ্ত আনি অন্ন যে বেঞ্জন ।
 ভোজনে ভূপতি ভৈল সবাকৰ মন ॥

পিয়ুষ সমান অন্ন ভুঞ্জি সৰ্ব্বজন ।
 ধন্য ধন্য কৰি যাস্তু কাঠুৰি ভবন ॥ ১৭১
 মিষ্ট বাক্যে সবাহাঙ্কে দিলন্ত বিদাই ।
 পাছতে ভুঞ্জয় নৃপ হস্তচিত হই ॥
 হেন মতে স্নেহে দুখে আচস্ত তথাত ।
 শুনিয়োক কুরুপতি লিখন ললাত ॥ ১৭২
 বানিজ্য কাৰণে এক আসি সদাগৰি ।
 দৈবেতে আটক ভৈল ঘাটে তাৰতৰি ॥
 হথাং কাৰে নৌকা তান লাগিলা বাল্লিত ।
 হাহাকাৰ কৰে সাধু যেন বজ্জ ঘাত ॥ ১৭৩
 হেনকালে দেখা হেৰা দৈৱৰ ঘটন ।
 গ্ৰহবিপ্ৰবেসে সনি দিলা দৰশন ॥
 কাঁধে পাঁজি পুথি লৈয়া দৈবগাঁৱ বেশ ।
 সাধুৰ মঙ্গলবৰ্তা কহন্ত অসেষ ॥ ১৭৪
 কিবা দুখে কান্দা হেৰা স্থিৰ কৰা মন ।
 হেন বা বিপদ তোৰ ভৈল কি কাৰন ॥
 আদিত্যাদীপ্ৰহা সৰ্ব্বে কিছু নাহি দোষ ।
 বৰিস্ত সনি মাত্ৰ কবন্ত আক্ৰোধ ॥ ১৭৫
 জৈমানী আসিলা তুমি বানিজ্য কাৰন ।
 সতি নাৰি সনি পূজা কৰিলা হেলন ॥
 ধূপ দিপ গন্ধে পুষ্পে পূজি লন্ত সতী ।
 প্ৰসাদ নলৈয়া তুমি আস সিহ্নগতি ॥ ১৭৬

হেন স্তনি নমস্কাৰ কৰি দিগ্ৰবৰে ।
 কহিবে লাগিলা সাধু যোৰ কৰি কৰে ॥
 অমৃত সমান শুনী তোমাৰ বচন ।
 সত্য হোস্ত তব বাক্য কৰো অনুমান ॥ ১৭৭
 কিৰূপে নীস্তাৰ পাও এ দুখ বজনী ।
 ইহাৰ উপাই কহ ওহে দ্বিজ মণি ॥
 পুনৰপী গ্ৰহদেবে কৰিবো পূজন ।
 এঘোৰ দুৰ্গতি মোৰকৰোক খন্দন ॥ ১৭৮
 ব্ৰাহ্মণ বদতি সাধু স্তনিয়ো বচন ।
 এহিগ্ৰামে আছে যত সতী নাৰিগন ॥
 বিনয় সম্ভাষি তাক আনিয়ো সম্প্ৰীত ।
 ধন পাইলে দুখীগন হৈবেক সন্মত ॥ ১৭৯
 তাহাৰ মাঝত জিবা প্ৰতিব্ৰতা নাৰি ।
 তাইৰ পৰসে স্নান হুইবেক তৰি ॥
 পত্ৰিব্ৰতা নাৰি জাতি লক্ষ্মি অৱতাৰ ।
 অনায়াসে হেন সংকততহৈবা পাৰ ॥ ১৮০
 এতেক বুলিয়া দ্বিজ ভৈলো অন্তৰ্দ্ধান ।
 স্তনি হৰষিত ভৈল সাধু মহাজন ॥
 পাইলো পৰমতত্ত্ব দ্বিজ সমিলনে ।
 কিংকৰ দিলা আৰ্জ্ঞ হৰষিত মনে ॥ ১৮১
 কান্ধজিবি নাৰিগণ আনিবে লাগয় ।
 যতেক কহিল দ্বিজ মোৰ মনে লয় ॥

বিনয়ে সন্তাষি মোৰ কহিবা মিনতি ।
 জ্বিবা লাগে তাক্ক দিয়া কৰিবোঁ সস্ত্রীতি ॥ ১৮২
 আদেশ শুনিয়া দূত গৈল সীঘ্র কৰি ।
 আনিলে অনেক বামা তুতি ভক্তি কৰি ॥
 হৰিশ অস্তবে দৰিদ্ৰৰ নাৰিগন ।
 চলিজাস্ত ঘাটে জৈত আছে মহাজন ॥ ১৮৩
 সেউতি, মালতি, হিবা, কাদম্বী কেসবী ।
 জসোদা, বিনলা আসে বেশ ভূষা কৰি ॥
 লিলাৱতি কলাৱতি কেতকী সুন্দৰী ।
 লয়লাষে জাস্ত যত কুলৱতী নাৰি ॥ ১৮৪
 দালিমি বুকুলি বামা নাৰি হিবন্যতি ।
 অনেক যুৱতি আসে বিনে চিন্তা সতী ॥
 আথে বেথে নাৰিগণ পৰশ কৰিলা ।
 নলবিলা নৌকা যেন পৰ্ব্বত অচলা ॥ ১৮৫
 মিচা মাতে জানি লোহো ধূঁত স্বিজবৰ ।
 কিংকৰকপুছে কথা ইহাৰ উতৰ ॥
 অক কি আচস্ত তৈত কাথুৰিয়া নাৰি ।
 আছে কি না আছে দেখি আস সীঘ্র কৰি ॥ ১৮৬
 এক নাৰি আছে ঘৰে দুতে বুলি লস্ত ।
 স্বামী আজ্ঞা নকৰিলে নিচ্ছয়ে নাসস্ত ॥
 কাননে গৈলস্ত স্বামী এবে নাহি ঘৰে ।
 নিষেধ কৰস্ত স্বামী জাহ্নবাক পৰে ॥ ১৮৭

শুনী মহাজন মনে কৰে উতপিত ।
 আপুনি চলিল সিতো চিন্তাৰ কাসত ॥
 গলে বস্ত্ৰ দিয়া সাধু কৰিছে কাকুতি ।
 চৰনে পসিলেঁ। দেবী বক্ষা কৰা সতী ॥ ১৮৮
 অনেক কাপুৰ্ণ্য কৰি বোলন্ত বিনয় ।
 হেন দেখি নসহিল চিন্তাৰ হৃদয় ॥
 কেন মতে জাঁও মই স্বামী নাই ঘৰে ।
 নিষেধ আচন্ত মোক পৰে জাহ্নী বাৰে ॥ ১৮৯
 গুণি ভাবি মনে চিন্তা কৰিলন্ত সাৰ ।
 কাতৰ সবনাগতে কৰিবোঁ। উদ্ধাৰ ॥
 বেদ সান্ত্ৰে মুনি মুখে তুণী আচেঁ। আমি ।
 ইটো কৰ্ম্মে জানো দোষ নেদিবন্ত স্বামী ॥ ১৯০
 যি বোলে বোলোক ৰাজা সদ কৰ্ম্ম লাগি ।
 চৰনে ধৰিয়া আপৰাধ লোবোঁ। মাগি ॥
 সাত পাখঁ ভাবি চিন্তা মনেবিমৰিষি ।
 চলি জাস্ত সাধু সমে দেৱ'কৰি সাক্ষি ॥ ১৯১
 উপনিত ভৈল যথা ঘাটে আছে তৰি ।
 যোৰ হাতে কহে চিন্তা প্রদক্ষিণ কৰি ॥
 নিস্তে নিস্তে জানো যদি স্বামী মাত্ৰ গতি ।
 ইও যদি য়েবে মই পতিব্ৰতা সতি ॥ ১৯২
 কায়মন চিত্তে সেবোঁ। স্বামীৰ চৰণে ।
 তেবে তৰি জাওক ভাহি মোৰ পৰশনে ॥

এহি বুলি চিন্তা বাণী নৌকাত ধবিলা ।
 তেবেতো তবণি খান কতো দুবে গৈলা ॥ ১১৩
 দক্ষিন সাগরে জাস্ত এড়াই নৌকাখানি ।
 জানিল মনুষ্য মোহে এহি কন্যাখানি ॥
 আক কোনো থানে যদি হেনয় হোরন্ত ।
 ইহাংক বাখি লেলগে সংকা নাহিকন্ত ॥ ১১৪
 আস্তে বেস্তে সদাগরী চিন্তাক ধবিলা ।
 নৌকাত তুলিয়া শীঘ্রে নার বাহি দিলা ॥
 শুনা যুক্তি স্থির ভূপ দৈবেকি নকরে ।
 তোমাতো অধিক দুখ শ্রীবৎস রাজাবে ॥ ১১৫
 শুনি হেন কথা পাছে কহে কৃষ্ণ প্রতি ।
 অমৃত অধিক লাগে তোমার ভাবতি ॥
 কৈয়ো প্রভু চিন্তার হইল কিবা পতি ।
 কিনুরূপে বহ্নিলন্ত শ্রীবৎস নৃপতি ॥ ১১৬
 হেন শুনি বোলে হাসি যমোদা-কুমার ।
 স্থনিওক মহারাজ সংখ্যেপ ইহার ॥
 নৌকার উপরে যাবে সাধু তুলি লৈলা ।
 মহা দুখ ভয়ে চিন্তা বিয়াকুল ভৈলা ॥ ১১৭
 কাম্পান্ত কদলি যেন প্রচন্দ বতাসে ।
 খলো পবো কবে যেন সজ্জি নাহি গাতে ॥
 কান্দিল অনেক দেবী পূর্ব কথা শ্রব ।
 ভৎসন করিলা তাংক দুস্ত সদাগরি ॥ ১১৮

খলমতি মন্দকাৰি দুস্ত মহাজন ।
 পূৰ্ব্বতো এতেক মই নজানো কাৰন ॥
 নুতুনিলো স্বামী হাক কিনু মন্দ মই ।
 হেন মন্দ মতি পাপি মৰিবে যুৱাই ॥ ১৯৯
 ৰাজ্য হানি ভৈল তাতো নকৰিলো খেদ ।
 বনবাস সংকততো নভৈলা বিচ্ছেদ ॥
 দুখুনী অভাগি মই কুলক্ষণী বিনে ।
 জানো তেজিবন্ত প্ৰাণ স্বামী ঘোৰ বনে ॥ ২০০
 কোনেবা জনাব ইটো অথন্তৰ কথা ।
 হাঁয় হাঁয় নিদাকন লেখিলি বিধতা ॥
 পৰি মুচ্ছা জাস্ত চিন্তা স্বামী স্বামী বুলি ।
 অতি ভয়ে সাধু পাছে ধৰিলন্ত তুলি ॥ ২০১
 এক পাষে বহে সাধু একোকে নমাতি ।
 আজি সপিবন্ত বুলি ক্ৰোধে চিন্তা সতী ॥
 চেতন লভিয়া ৰাণী দেখন্ত আন্ধাৰ ।
 মুখে উচ্ছাবন্ত মাত্ৰ দেৱ গদাধৰ ॥ ২০২
 হে,-সুৰ্জ দিনপতি প্ৰনামো চৰনে ।
 তুমি দেখি অঁচা প্ৰভু আকাশ গমনে ॥
 দয়া কৰ দিননাথ দেৱ বিশ্বপতি ।
 মোৰ ৰূপ হৰি প্ৰভু দিয়ঁকু আকৃতি ॥ ২০৩
 অনেক প্ৰকাৰে স্তুতি কৰিলা বিস্তৰ ।
 তেবেতো প্ৰসন্ন ভৈলা আদিত্য ভাস্কৰ ॥

অভয় অভয় বুলি বাণি নিঃসৰিলা ।
 চিন্তা সতী ৰূপ সূৰ্জ হৰণ কৰিলা ॥ ২০৪
 স্মৰণ কৰিলে পুন পাইবা দিবা কান্তি ।
 কত দিন অস্তে লভি বাহা নিজ পতি ॥
 তেতিখনে ভৈল দেহা জঁসী নিৰ প্ৰাই ।
 দেখন্তে কুব্ৰতী আৰু চিনন নজাই ॥ ২০৫
 চিন্তা দেবী ৰূপ য়েবে কৰিলা হৰণ ।
 অত্যন্ত কুৰূপ দেহা ভৈলন্ত তেখন ॥
 অনন্তৰে নৌকাত বহিলা চিন্তা সতী ।
 দখিন সাগৰে সাধু জাস্ত শীঘ্ৰগতি ॥ ২০৬
 তথাত কানন হন্তে নৃপতি আসিলা ।
 শুশ্ৰূষা ঘৰ দেখি মনে বিস্ময় মানিলা ॥
 অখিৰ অবিৰ ভৈল নেদেখি চিন্তাই ।
 কৈতনো আচস চিন্তা ফুৰে গেড়িয়াই ॥ ২০৭
 কাথুৰিয়া ঘৰে ঘৰে খুজিবে লাগিল ।
 শুশ্ৰূষা ঘৰ আছে মোৰ চিন্তা কৈক গৈল ॥
 কৈতনো আচস প্ৰিয়ে দেশ সম্বধান ।
 ভোক পিয়াহতে মোৰ জাই জেন প্ৰাণ ॥ ২০৮
 চিন্তা চিন্তা বাও বান্ধি ক্ৰন্দন কৰন্ত ।
 দাকন বিচ্ছেদ শেলে পৰি মুচ্ছা জাস্ত ॥
 অসাৰ সংসাৰ জানি মুমু্ষাৰ ভাগে ।
 পৰকাল হেতু হৰি চিন্তিবাক লাগে ॥ ২০৯

পান্দরব পাক ভ্রাতা ক্রপদজিয়াবি ।
 চক্ষুয়ে লোতক বহে পাশাক অুমবি ॥
 দুশাসন পাসন্দর কর্ম যেন মত্ত ।
 চিস্তার সদৃস দেখি ক্রৌণদি কান্দন্ত ॥ ২১০
 জানি জ্ঞানি জনে অন্ধ চিত্তে লোরানাম ।
 অনির্মল হোক দেহা বোলা বাম বাম ॥

ত্রিপদী ।

কাতৰ হৃদয় অতি, শ্ৰীবৎস ধবনি পতি
নাৰিগণে জিজ্ঞাসন্ত গৈয়া ।
কহ তোৰা সমাচাৰ, কৈক গৈল চিন্তা মোৰ
অদৰ্শনে ফাতি জাই হিয়া ॥ ২১১
খুধা তুষা অনাহাৰ, তাতে দুঃখ নাহি মোৰ
চিন্তাৰ বিচ্ছেদে পুৰি ম'ৰো ।
মোহোৰ কম্বৰ পাষে, ৰাজ্য তেজি বনবাসে
কোন সতে ইটৌ প্রাণ ধৰেঁ। ॥ ২১২
ৰাজাৰ কাতৰ বাণী, নাৰিগণে কহে স্থনি
অহে ধীৰ পন্দিত হুজন ।
সদাগড়ি একজন, নৌকা কৰি আৰোহন
উপনীত বাণিজ্য কাৰণ ॥ ২১৩

দৈবেতে আপদ ঘটে, তৰণী আটক ঘাটে
হেন কপে বিধি বিড়ম্বিল ।

পাছে সেহি মহাজন, কহে আসি স্মৃচন
নাৰিগণ বিনয়ে ডাকিলা ॥ ২১৪

আমি সব সঙ্গে কৰি, আছিলেঁ যতক নাৰি
আথে বেথে তৰণী চোয়াইলা ।

নচলন্ত যেবে তৰি পুনৰপি যত্ন কৰি
তোমাৰ চিন্তাই লৈয়া গৈলা ॥ ২১৫

বজ্ৰসম বাক্য শুনি, হতজ্ঞান নৃপমণী
অচেতনে পৰিলা ভূমিত ।

ক্ষমেকে চেতন পায় বোলে বাজা হায় হায়
বিধতা ডন্দিলে হেন মত ॥ ২১৬

কোননো জন্মৰ পাপে দংশীলেক কাল সাপে
ভাৰ্য্যা সঙ্গে বহিলো কাননে ।

ধনবত্ত যত আনি, সকলো হৰিলে সনি
আছিলোহো সৈষে দুই প্ৰাণে ॥ ২১৭

তাতো সাধিলিহি বাদ, ঘটাইলি পৰমাদ
আক নো কি আছে তোৰ মনে ।

চিন্তানলে তলু দহে ঘনে ঘনে শ্বাস বহে
লৱৰি গৈলন্ত নদি স্থানে ॥ ২১৮

দুৰ্য্যোৰ অবণ্য মাজে চিন্তা চিন্তা বুলি কান্দে
খুজি ফুৰে বাতুল পৰাই ।

বিসাদে তাপিত প্ৰাণ, চিন্তা বিনে নাহি আন
বৃক্ষগণে সোধে কথা জাহ্ন ॥ ২১৯

বুধা হুন্না অনাহাৰ, নানা ক্লেসে নৃপবৰ
অষ্ঠি চৰ্ম্ম মাত্ৰ আছে প্ৰানে ।

ভূমি বন নানা স্থান, চিত্ৰানন্দ নামে বন
প্ৰবেশীল সুৰভি আশ্ৰমে ॥ ২২০

বিচিত্ৰ কানন শোভা স্তব্ধা স্তবমন লোভা
বসন্তৰ সৌন্দৰ্য্য আবাস ।

নানা জাতি পশুপক্ষি, বিভোৰ আনন্দে আসি
নিৰ্ভয়ে থাকন্ত এক পাৰ ॥ ২২১

সবোবৰ মাজে মাজে কনক কমলবাজে
জাকে জাকে বাজহংস যত ।

শ্রীবৎস ধৰণীপতি দেখিলা গোমাতা সতী
ধিৰে ধিৰে গৈলা সমিপত ॥ ২২২

জিৰ্ণ বাস পৰিধান, চিন্তাযুক্ত দেখি মন
দেখি মাতা জিজ্ঞাসা কৰন্ত ।

ত্ৰিপদীৰ চন্দ ধৰি, শুনিওক কৰ্ণ ভৰি
অজ্ঞানী কবিয়ে ভনিলন্ত ॥ ২২৩

পোচন্তু স্মৰণী বাপু তুমি কোন জন ।
 ঘোৰ বনে ভ্ৰমিফুৰা কিসৰ কাৰণ ॥
 হেন শূনি শ্ৰীৰংস কবিলো নিবেদন ।
 আমাৰ দুৰ্গতি মার নজায় বৰ্ণন ॥ ২২৪
 শ্ৰীৰংস আমাৰ নাম অবনিৰ পতি ।
 কৰিছে শনিযে মোক হেনয় দুৰ্গতি ॥
 পিতৃৰাজ্য প্ৰাথ্যদেশ কৰিলো পালন ।
 কত কালে ভৈল আসি বিপদ কাৰণ ॥ ২২৫
 বিচাৰ কৰিলো আমি ন্যায্যশাস্ত্ৰ ধৰি ।
 বিপৰিত বুঝি শনি ভৈল মোৰ ঐৰি ॥
 ৰাজ্যভাৰ সকলো কৰিলে শনি নস্ত ।
 ভাৰ্য্যাৰ সহিতে পাছে পশি অৰণ্যত ॥ ২২৬
 আসেস ক্লেশতে বনে বহি দুই জনে ।
 হকয়াইলোঁ ভাৰ্য্যা শেষে বিজন কাননে ॥
 সন্তেদ নপাও মোৰ চিন্তা গুনৱতি ।
 মৰন্তে জিৱন্তে কিবা আছে কোন ভিত্তি ॥ ২২৭
 স্মৰণী বোলন্ত বাপু অদৃষ্টৰ গতি ।
 আমাৰ আশ্ৰমে তুমি কৰাহাঁ বসতি ॥

যত দিন গ্ৰহ মন্দ আচস্ত তোমাৰ ।
 বহ্নিয়োক তত দিন গৃহতে আমাৰ ॥ ২২৮
 পুনঃ বস্তুমতি স্বামী হৈবা নবপতি ।
 সস্তাপ এড়িয়ো বাপ চিন্তাৱতি প্ৰতি ॥
 মোৰ বোলে আন থানে নেলাগে জাবাক ।
 এক স্তন দুগ্ধ আমি ভুঞ্জাবোঁ তোমাক ॥ ২২৯
 এহি বন এড়ি যদি জাস নবপতি ।
 নিচ্ছয় সনিয়ে তোক ঘটাবে দুৰ্গতি ॥
 হেন শুনি বোলে মাতা আদেস তোমাৰ ।
 থাকিবোঁহো যতকাল দুঃখ নোহে পাৰ ॥ ২৩০
 অনন্তৰে থাকিলন্ত শ্রীৰংস তহিত ।
 অনুক্ষনে দহে দেহা চিন্তাৰ সোকত ॥
 মনোবথ নন্দীনী যতেক দুগ্ধ পায় ।
 দুধাবব দুগ্ধতে ধৰনি আদ্র হয় ॥ ২৩১
 নিজ হাতে মহাৰাজ দুই পাট ধৰি ।
 দুগ্ধতে মৃতিকা পঙ্ক কৰে যত্ন কৰি ॥
 শ্রীৰংস নৃপতি চিন্তা সতী নাম স্বৰি ।
 তাল বেতালক সিদ্ধ মনত বিচাৰি ॥ ২৩২
 দুই পাট যোৰা কৰি গাঁথন্ত ৰাজন ।
 হেন মতে স্বৰ্ণ পাট কৰন্ত নিৰ্দ্দান ॥
 সহস্ৰ সহস্ৰ পাট কৰি হেন মতে ।
 পুনৰপী পৰিলন্ত সনিৰ মায়াতে ॥ ২৩৩

কত মাস অন্তে স্ত্রীনা ধন্য মহাসন্ত ।
 দুস্ত সদাগৰ সেহি ঘাটে দিয়া যাস্ত ॥
 তিবহন্তে দেখি ৰাজা মাতিলা সমিপে ।
 কহিচন্ত ৰাজা তাংক অতি পুণ্য বাক্যে ॥ ২৩৪
 এই যে আচন্ত মোৰ বহু স্মৰ্ণ পাট ।
 যদি দয়া আছে লহ তোহোৰ নৌকাত ॥
 স্মৰ্ণৰ পাট বিকি যদি পঁাও ধন ।
 তেবেতো বিপদে তৰেঁ । স্ত্রীনা মহাজন ॥ ২৩৫
 ৰজাৰ বিময় বানৌ শুনি সদাগৰ ।
 কিংকৰক আদেশীয়া অনাইলা সত্ৰৰ ॥
 হস্ত মনে নৰপতি ডিঙ্গাত উঠিলা ।
 স্মৰ্ণৰ পাট মানে কিংকৰে তুলিলা ॥ ২৩৬
 পাপিস্ত পাষন্দ যত সেহি সদাগৰ ।
 পূৰ্বতো কৰিছে সিটো চিন্তাক অন্তৰ ॥
 পাছে দুবাচাৰ মনে আলছ পাতিল ।
 আমাৰ ভাগ্যত ধন অনেক মিলিল ॥ ২৩৭
 ইহাংক বধিয়া যত স্মৰ্ণপাট লৈবোঁ ।
 ছৰ ৰাজ্যে নিয়া তাংক বিকিয়া আনিবোঁ ॥
 এতেক আলচ পাতি দুস্ত দুবাচাবে ।
 ৰাজাক ঠেলীয়া দিলে গভিৰ সাগৰে ॥ ২৩৮
 অপাৰ সাগৰে পৰি ৰাজা তেতিক্ষন ।
 ত্ৰাহি হৰি জনাৰ্দন দাকে ঘনে ঘন ॥

বক্ষ তাল বেতাল বান্ধৱ দুই জন ।
 অপাৰ সাগৰে মৰেঁ। কৰাঁহে তাৰণ ॥ ২৩৯
 হাঁয় প্ৰিয়ে চিন্তাৱতি মোহোৰ কপালে ।
 চক্ষুৱে দেখিবে তোক নপাইবোঁ। ইকালে ॥
 তান নোঁকা মাজে থাকি চিন্তা পতিব্ৰতা ।
 আচৰ্শ্বিতে কান্দি উথে গুনি স্বামীকথা ॥ ২৪০
 জৈসানী ৰাজাক পেলাৱন্ত সদাগৰি ।
 তাল যে বেতাল আসে নীদ্ৰাকপ ধৰি ॥
 তালে বক্ষে কৰে চক্ষু বেতাল ভৈল ভেলা ।
 উতি উতি যান্ত যেন সিমলুৰ তুলা ॥ ২৪১
 অনন্তৰে বহুকাল ঘোৰ নিদ্ৰা ধৰি ।
 উতি বুৰি পাইলা গৈয়া সোঁতিৰ নগৰি ॥
 সোঁতিপুৰে বাহুদেব নামে নৰপতি ।
 ভদ্ৰাৱতি কন্যা তান অতি কপৱতি ॥ ২৪২
 হৰগোবী আৰাধন্ত স্বামীৰ কামনা ।
 নিত্য পুষ্প যোগাৱন্ত মালিৰ ললনা ॥
 অনেক কালৰ শুষ্ক আছিল উদ্যান ।
 জলৰ আশ্ফালে পৰি থেকিলা ৰাজন ॥ ২৪৩
 নিদ্ৰা ভঙ্গ হৈয়া ৰাজা চাৰি দিसे চাইলা ।
 বিজলী সঙ্ঘৰে যেন পোহৰ কৰিলা ॥
 মৰা ফুল বৃক্ষ যত কতবা কালৰ ।
 শ্রীবৎসৰ আগ মনে ফুলিল সত্ৰব ॥ ২৪৪

মালতি মধাই চাম্পাঁ ফুল নাগেশ্বৰ ।
 অসোক কিংশুক আৰু কেতকী তগৰ ॥
 বকুল বন্দুলী যুতি ভৈলা জাতিস্কাৰ ।
 দিব্য উপবন যেন বসন্ত কালৰ ॥ ২৪৫
 আগতো অধিক শোভা বাঢ়িল বিস্তৰ ।
 তাৰ মাজে বসি বাজা আছে একলসৰ ॥
 কৰ্ম্ম হস্তে মালিনি আসিলা যেবে ঘৰে ॥
 অদভূত দেখি মনে ভাবিছে অন্তৰে ॥ ২৪৬
 কিনু দেৱ মায়া ইটো আচৰ্য্য কাহিনী ।
 কুসুম উদ্যানে শীঘ্ৰ পশিলা মালিনি ॥
 হেনকালে দেখিলন্ত পুৰুষ সুন্দৰ ।
 বসি আছে বৃক্ষতলে কন্দৰ্প আকাৰ ॥ ২৪৭
 সভয় অন্তৰে তাই যুৰি দুই কৰ ।
 কহিছে বিনয় বাক্যে আগে নৃপবৰ ॥
 দেৱ কি মনুষ্য তুমি কহিয়ো যুগুত ।
 সসধৰ আসি কিবা আছাইথানত ॥ ২৪৮
 মালিনীৰ বানী শুনি কহে নৰবাজে ।
 বহুদূৰ হস্তে আসেঁ বাণিজ্যৰ কাজে ॥
 সাগৰ গৰ্ভত তল গৈলা নৌকাখানি ।
 ভাগ্যে প্ৰাণে নমৰিলো স্থনিয়ো মালিনী ॥ ২৪৯
 দেৱতা বান্ধস আমি নোহো অন্য জন ।
 মনুষ্যত জন্ম লৈলো মনুষ্য গনন ॥

বানিজ্য কাৰণে আসি গৈলো বসাতলে ।
 বিধিৰ নিৰ্ব্বন্ধা হেন আমাৰ কপালে ॥ ২৫০
 কথা শুনি মালিনিৰ দয়া উপজিলা ।
 সাদৰে সন্তাষি তাংক ঘৰে লৈয়া গৈলো ॥
 যতদিন ইচ্ছা থাকে আমাৰ গৃহতে ।
 ভাগিনী সম্বন্ধে তুমি থাকিও গুপতে ॥ ২৫১
 সুভদিন ভৈল বাপু দুঃখ অৱসান ।
 সাগৰত পৰি তেবে পালা পৰিত্ৰাণ ॥
 মালিনিৰ বাক্যে বাজা হৰিস পাইলন্ত ।
 ইশ্বৰ চৰন চিন্তি তৈতে বহিলন্ত ॥ ২৫২
 তদন্তৰে দিলা আনি বন্ধন সন্তাৰ ।
 নিজ হস্তে বন্ধন কৰন্ত নৃপবৰ ॥
 মুক্ত মনে মাধৱক কৰি সমৰ্পন ।
 সেসতে ভুঞ্জিলা অন্ন স্নান বি জনাৰ্দন ॥ ২৫৩
 যাদৱ বদতি সুনী পান্দু শীৰোমণী ।
 সুনীয়েক চাৰি ভাই কৃষ্ণ স্নানদনী ॥
 তোৰা সবে বিসাদ কৰহ কি কাৰণ ।
 দুখ দুখ যত কৰ্ম্ম বিধিৰ বিধান ॥ ২৫৪
 ব্রহ্মা বিস্ত মহেশ্বৰ সবাৰ ওপৰ ।
 তাসম্মাৰ কৰ্ম্ম বুঝা আসাধ্য দেৱৰ ॥
 সম্মুখতে দেখিয়োক বৃক্ষ পুৰাতন ।
 কালে পাইলে হেন বৃক্ষে কৰিবে চেদন ॥ ২৫৫

স্তমোগুনে ক্ৰোধ অহং কৰন্ত বিধান ।
 হেন ক্ৰোধ তেজৈ যিটো সেহি মহাজন ॥
 দুৰ্য্যোধন কৰ্ম্ম যত চতুৰ্দশ অস্তে ।
 অবশ্তে ফলিবে জান বিধিৰ আদেশ ॥ ২৫৬
 হেন জানি সংসাৰি মানৱ যত গুতি ।
 হৰে কৃষ্ণ হৃদে ধৰাঁ পুন্ম'ন্তাম মূৰ্তি ॥

ভদ্ৰাবতীৰ স্ময়স্বৰ ।

আচৰ্য্য কাহিনী ৰাজা শ্রীবৎস আশ্ৰয়ান ।
 গুপ্তে থাকিলা তৈত মালিনিৰ স্থান ॥ ২৫৭
 সৌতিপুৰে মহাৰাজা বাহুদেব নাম ।
 তাহান ৰাজ্যত একো গুনে নাহি কম ॥
 ভদ্ৰাবতী নামে কন্যা বাহুৰ নন্দিনী ।
 সতি ত্রিলোচনমা ৰূপে দেবেন্দ্রৰ ৰাণী ॥ ২৫৮
 সৰ্ব্ব স্থলক্ষণী কন্যা যাজ্ঞসেনী যেন ।
 কথোৰ কৰিলে ব্ৰত গোৰী আৰাধন ॥
 দ্বাদশ বৎসৰ ব্ৰত কৰে দিবা ৰাত্ৰি ।
 তপে তুষ্ট ভৈলা পাছে মাতা হৈমৱতী ॥ ২৫৯

কণ্ঠাক বোলন্ত আসি লহ ইষ্টবব ।
 প্রনমিয়া কবে স্তুতি যুবি দুই কব ॥
 তুমি মাতা ব্রহ্মময়ি সক্তি স্বরূপিণী ।
 অঙ্গন পালন কৰ্তা সংহারকাৰিণী ॥ ২৬০
 বিশ্বেশ্বরী বিস্বরূপী নমস্তে ভরানী ।
 অনন্ত স্বরূপা দেবী গতি প্রদায়িনী ॥
 কৃপা যদি তৈল মার দিয়োক সম্মতি ।
 স্বামী মোৰ হোস্তু যেন শ্রীবৎস নুপতি ॥ ২৬১
 আতপবে আন বাঙ্খা নকৰেহো আমি ।
 শ্রীবৎস নুপতি যেন পাণ্ডু মই স্বামী ॥
 আনন্দিত হবজায়া বুলিলা বচন ।
 সেহি তোৰ হোক স্বামী শ্রীবৎস বাজন ॥ ২৬২
 সঙ্কেতে কহিবো মই সুন ভদ্রারতি ।
 কেশীনী মালিনি ঘৰে আসন্ত নুপতি ॥
 এতেক কহিয়া গৈলা কৈলাস ভুবন ।
 বব প্রাপ্তে ভদ্রারতি আনন্দিত মন ॥ ২৬৩
 একদিনা প্রতি বাহুদেব নবপাল ।
 ভোজন সময়ে ভদ্রা লৈয়া স্বর্ণথাল ॥
 স্বর্ণ থালি হাতে ধৰি সমিপে আছিল ।
 বাণীজ্ঞানে বাহু বাজা পৰিহাশ কৈলা ॥ ২৬৪
 কান্দিয়া কহিলা ভদ্রা জননী পাশত ।
 হেন সুনি থঙ্গে বাণী কদৰ্থে বাজাত ॥

কিমত অনায়া তব ওহে নবপতি ।
 অনুছিত বাক্য হান তনয়াৰ প্ৰতি ॥ ২৬৫
 উপযুক্ত ভৈল কন্যা বিবাহ সময় ।
 এক তিলো নাভাবস কঠিন হৃদয় ॥
 পিতৃ গৃহে যুবা কন্যা সোভা নাহি পায় ।
 ৰাজ্য মদে ভোল গৈলা কি কৰেঁ তোমায় ॥ ২৬৬
 পাত্ৰ অৰ্হেঁ সগ কৰি কৰে কন্যা দান ।
 সেহিসে উছিত কৰ্ম্ম শাস্ত্ৰৰ বিধান ॥
 বাহুদেব বোলে বাণী কি কহিলা বাণী ।
 অত বৰ ভৈলা কন্যা আমি নাহি জানি ॥ ২৬৭
 বিবাহৰ জোগ্য ভৈল মোহোৰ জিৱাই ।
 হেন কথা একদিনো নকহিলি তই ॥
 পৃথিবিৰ ৰাজ্য সব আনিবেঁ জস্তাই ।
 ইচ্ছা বৰি হোঁক আবে মোহোৰ জিৱাই ॥ ২৬৮
 এহি বুলি পাত্ৰ গণে ডংকাই আনিলা ।
 সত সত স্থানে দূত তেখনে পাঙ্খিলা ॥
 দশ ক্ৰোষ যুৰি সভা কৰাইলা নিৰ্ম্মাণ ।
 ভোজ ভক্ষ আদি যত যিবা প্ৰয়োজন ॥ ২৬৯
 পদুলীৰ দুই কাসে কদলি কুইলা ।
 জাতিস্কাৰ যাটবাত সকলো মাৰ্জিলা ॥
 লক্ষ লক্ষ ৰাজাগণ আছে পৃথিৱিত ।
 সয়ম্বৰ বাৰ্তা পাই আনন্দ মনত ॥ ২৭০

চতুৰঙ্গদলে আসে নৃপতি সমাজ ।
 তাসম্বন্ধক বম্য থানে দিলা ভক্ষভোজ ॥ .
 পৃথিবীৰ ৰাজ্যচয় একত্ৰ ভৈলন্ত ।
 বিধিয়তে বাহুদেব তাংক পূজিলন্ত ॥ ২৭১
 দসেক যোষন মানে দিব্য সভাখান ।
 বসিলন্ত জথাযোগ্যে নৃপ অগনন ॥
 অনন্তৰে বাহুদেব নৃপতি সৃজন ।
 অধিবাস পূজা মানে কৰি সমাপন ॥ ২৭২
 ব্ৰাহ্মণৰ পদবক্ৰ সিৰে তুলি লৈয়া ।
 প্ৰৱেশন্ত সভা মাজে পূলকিত হৈয়া ॥
 উৰ্দ্ধ বাহু কৰি বোলেঁ অঙ্গিকাব বাণী ।
 ইচ্ছাবৰি হৈবে আজি আগাৰ নন্দিনী ॥ ২৭৩
 আজ্ঞা কৰিয়োক মোক নৃপতি সমাজ ।
 জয় ধ্বনি কৰি সবে বোলে হোঁক কাজ ॥
 বিধিৰ নিৰ্ব্বন্ধ কৰ্ম্ম নাজাই খন্দন ।
 মালিনিৰ ঘৰে বসি শ্ৰীবৎস ৰাজন ॥ ২৭৪
 জেতিখনে জয়ধ্বনি ভৈলন্ত সভাত ।
 ভয়ঙ্কৰ সৰু ভৈল জেন উদ্ধাপাত ॥
 মালিনিৰ স্মৃতি পাছে ইটো কথা সাব ।
 দেখিবাক মন গৈল শ্ৰীবৎস ৰাজাৰ ॥ ২৭৫
 অবিলম্বে আসিলন্ত সভা বিদ্যমান ।
 কদম্ব বিবিধ মূলে বসিলা ৰাজন ॥

জিৰ্ণ বাস পৰিধান সত গ্ৰাঠি তাতে ।
 বৃক্ষতলে বসি বৈলা ভিখাৰিৰ সৈতে ॥ ২৭৬
 ইশ্বৰৰ ইচ্ছা বুজে সক্তি আছে কাৰ ।
 তাৰ সাথি দেখা আজি শ্রীবৎস ৰাজ্যৰ ॥
 হেন জানি কৃষ্ণ ধ্যান হৃদয়ত ধৰি ।
 পাপক বিকৰ্ণি মাত্ৰ বোলা হৰি হৰি ॥ ২৭৭

— ০ —

ভদ্রাবতীৰ ৰূপ বৰ্ণনা ।

বাহুব নন্দিনী, সৰ্ব্ব সুলক্ষণী
 প্রদক্ষিন কৈল সভা ।
 সঙ্গি সব সাথে, স্বৰ্ণ থাল হাতে
 জেহেন বিজুলি আভা ॥ ২৭৮
 কৰি কৃতাজলি, ভদ্রা বিনোদিনী,
 বুলিলা অমৃত বাণী ।
 অজ্ঞা কৰিয়োক, নৃপতি জতেক,
 পাণ্ডু নিজ পতি আমি ॥ ২৭৯
 কিবা দেৱ কন্যা, কাঞ্চন প্ৰতিমা,
 তিলোত্তমা অকঙ্কতি ।

রাজ সভা মাজে, ধিবে ধিবে জাস্ত,
নচাস্ত কাহাৰো ভিত্তি ॥ ২৮০

পূর্ণ সুধাকর, অধিকে প্রবর,
অমল কমল মুখ ।

গজমুক্তা গলে, তিলফুল ভালে,
দেখি মুনি মন স্থথ ॥ ২৮১

নেত্র দুই মিন, দেখন্তে হরিন,
ফিবি জাস্ত ঘোষ বন ।

চাক ভুলতা, কামদের বৃথা,
নিন্দিত সৰাসন ॥ ২৮২

পীত নেট শাৰি, বিবাজে হুন্দৰী,
পুৰিয় অকন ভালে ।

গজেন্দ্র গমণী, ধিব সৌভামিনী,
জেন পূর্ণ চন্দ্র জলে ॥ ২৮৩

কাঁজ্জ কলম, শবির অমল,
কমলে গঢ়িছে অঙ্গ ।

নিল কেস মাঝে, মাগতি বিবাজে,
সহজে মোহে অনঙ্গ ॥ ২৮৪

হিয়াৰ দুকামে, দুগুণি ডাৰিষ,
মধ্য দেহা অতি ক্ষিন ।

কপালে সেন্দূৰ, জেন দিবাকৰ,
কমদেৱ পুৰ্ণবান ॥ ২৮৫

অল্ল অল্ল ঘনে, মলয়া পবনে,
 গন্ধ যোযনক জায় ।
 হাতে স্বৰ্ণ থালা পাৰিজাত মালা,
 ইন্দ্রানি লাজক পায় ॥ ২৮৬
 হাতৰ অঙ্গুলী, চাম্পাৰ যে কলি,
 দন্ত মুকুতাৰ পাশ্চি ।
 ভদ্রাৱতি ৰূপ, দেখি সৰ্ব্ব ভূপ
 মনত মিলে আক্ৰান্তি ॥ ২৮৭
 বহুদেব বংশে, কমলাৰ অংশে,
 অজিলন্ত বিম্বপতি ।
 দেখি ৰাজচয়, মনত বোলয়
 সাৰ্থক ইহাৰ পতী ॥ ২৮৮
 হে, কৃষ্ণ মোক, মুকুথ জানিয়া
 নকৰিবঁ পৰিহাৰ ।
 তুমি বিনে মহা, পতিত পাৱন
 আছে কোন দেৱ আৰ ॥ ২৮৯
 অনাদি অনন্ত, অচিন্ত্য ঈশ্বৰ
 তুমি সে নীত্য নিশ্চল ।
 গুহ্যক কুমতী দিয়াই অমতি
 সেৱিৰো পদ কমলে ॥ ২৯০
 স্যাম কলেৱৰ, স্তম্ভৰ নয়ন
 সকলো গুণে সাগৰ ।
 তাহান দুখানি চৰণ পঙ্কজে
 কহে চাক দ্বিজ বৰ ॥ ২৯১

ପଦ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବଦତି ସୁନା ପୂର୍ବ ବିବରଣ ।
 ହେନ କାଳେ ସୁନା ବାଣୀ ହଇଲ ଗଗନ ॥
 କଦମ୍ବର ତଳେ ବୈସେ ତୋର ଇନ୍ଦ୍ର ପତି ।
 ଗଲେ ମାଲ୍ୟ ଦିୟୋ ଜାନ୍ତେ ଅହେ ଭଦ୍ରାରତୀ ॥ ୨୧୨
 ଅନନ୍ତରେ ଶୁନି କର୍ଣ୍ଣେ ବାହୁର ନନ୍ଦିନୀ ।
 ଲୟ ଲାସେ ଜାନ୍ତ ଚଳି ଯଥା ନୃପମଣି ॥
 ଅବିଳମ୍ବେ ଗଲେ ମାଳା କରନ୍ତି ପ୍ରଦାନ ।
 ଯୋର ହାତେ ଭଦ୍ରାରତି ବହିଳା ତେଜନ ॥ ୨୧୩
 ଦୁଷ୍ଟ ଜନେ କରେ ନିନ୍ଦା ମାନ୍ୟ ଜନେ ଭାଳ ।
 ହେନ ମତେ ସଭାତ ଉଠିଲି ମହାବୋଲ ॥
 ବିମାନେ ଅମରେ କରେ ଆସିବ ବଚନ ।
 ସଭା ବିସର୍ଜିୟା ଗୈରା ଜାବ ଜିବା ସ୍ଥାନ ॥ ୨୧୪
 ବିଧିର ନିର୍ବିରାଜ ଧନ୍ଦାହିବେକ ସନ୍ତତି କାର ।
 ଜାବ ଲାଗି କନ୍ତ କୈଳା ଦ୍ଵାଦଶ ବଂସର ॥
 ପାର୍ବତୀ ଦିଆଛେ ବଡ଼ କର୍ମ ଅନୁସାରେ ।
 ନା ଜାନ୍ତି ନିନ୍ଦେ ତାକ ମୁକ୍ତ ବର୍ବର ॥ ୨୧୫
 ବାହୁଦେବ ରାଜା ମନେ ଅସନ୍ତୋଷ କରି ।
 ମିଥ୍ୟେ ପ୍ରବେଶନ୍ତୁ ଗୈରା ଜଥା ଅନ୍ତଃପୁରୀ ॥
 ସଜ୍ଜଳ ନୟନେ କହେ ମହାଦେବୀ ସ୍ଥାନ ।
 ଭଦ୍ରାର କପାଳେ ହେନ କୈଳା ଭଗବାନ ॥ ୨୧୬

দুবাচাৰি জিয়াই মোৰ কাকো না চাহিলে ।
 চান্দালক মালা দিয়া কলঙ্ক আনিলে ॥
 পুৰুষে পুৰুষে মোৰ বহিল অঙ্কতি ।
 হেন ইচ্ছা হোৱে মৰেঁ । গলে দিয়া কাতি ॥ ২৯৭
 হৰি হৰি বিধি মোৰ কি কৰ্ম্ম কৰিলা ।
 ভদ্রা লাগি কত সত ভূপতি আসিলা ॥
 কাকো নেদেখিলি তই দৰিদ্ৰে বৰন ।
 সভা মাজে ভৈল মোৰ মন্তক' মূন্দন ॥ ২৯৮
 ইসব বেজাৰে নাহি ৰূপে অন্ন' পানি ।
 হেন ইচ্ছা কৰেঁ । মই প্ৰবেসেঁ । অগণি ॥
 লাজে অপমানে ৰাজা যেন ভৈলা হিন ।
 কান্দিলা অসেষ ৰাজা বিয়াকুল-মন ॥ ২৯৯
 বাণী কহে মহাৰাজ ভৈলা হতজ্ঞান ।
 কৰন কাৰণ কৰ্তা দৈৱকীনন্দন ॥
 হেলায় অজ্ঞান যাৰ হেলাতে সংহাৰ ।
 বুঝিবেক তাৰ মাৰ্য্য' । সক্তি হেন কাৰ ॥ ৩০০
 ভদ্রা তনয়াকে বুদ্ধি দিয়া আছে হৰি ।
 তুমি আমি চিন্তা কৰি কি কৰিতে পাৰি ॥
 মায়া মোহ তেজি নাথ কৰ্ম্ম কৰা সাৰ ।
 জাত হন্তে সংসাৰ সমুদ্ৰে হৈবা পাৰ ॥ ৩০১
 পাছে মহাদেবী গৈলা বাহিৰ ভবনে ।
 দেখন্ত আচয় ভদ্রা স্বামী বিদ্যামানে ॥

জননী আচ্ছাস বাক্যে দুইকো তোসিলা ।
 বাহিৰ গৃহতে ভঙ্ক বস্ত্ৰ আনি দিলা ॥ ৩০২
 এই গৃহে থাকা আই না ভাবিও দুখ ।
 কত দিন অস্তে মাঁৱ হৈবে তোৰ শুখ ॥
 যিবা প্ৰয়োজন হোঁস্ত আনি দিবে লোক ।
 থাকিও ইথানে আই ন কৰিবা সোক ॥ ৩০৩
 হেন মতে দুই জন থাকিলা বাহিৰে ।
 দেখা ধৰ্ম্ম মহামতি দৈবে কি নকৰে ॥
 বাজাগৃহে মানহিন বহুে নৰপতি ।
 চিন্তাক স্মৰি যত মনে কস্ত অতি ॥ ৩০৪
 দাৰুন সন্তাপে বাজা দিবস বজনী ।
 সান্তনা কৰন্ত ভদ্ৰা বুলি পূয় বাণী ॥
 দুখ কাল সেষ ভৈল জানিবা বাজন ।
 হেন জানি বোষ ভেজি দৃঢ়গ কৰাঁ মন ॥ ৩০৫
 শুনি হেন তৃপ্তী বাক্য শ্রীবৎস বাজন ।
 অহনি'সৌ চিন্তা কৰে প্ৰভু নাৰায়ণ ॥
 হেন মতে দ্বাদশ বৰিষ কাতি গৈলা
 এহভোগ অন্তৰ্গত স্নুভযোগ ভৈলা ॥ ৩০৬
 অনন্তৰে দিনা এক শ্রীবৎস ভূপতি ।
 ভদ্ৰাক বুলিলা কথা চিন্তাৰ ভাবতী ॥
 নিত্য নিত্য নদি তিৰে বসিয়া থাকন্ত ।
 ঘাতে পাইলে নোঁকাসব তলাস কৰন্ত ॥ ৩০৭

যাক হস্তে হাবি আস আছে নববৰ ।
 দৈবযোগে উপনিত সেহি সদাগৰ ॥
 দৃষ্টীমাত্ৰে সদাগৰে নৃপতি চিনিলা ।
 বন্দি কৰি নাও সমে ঘাতটে বাধিলা ॥ ৩০৮
 কিং কৰক আদেশিলা হৈয়া হস্তমন ।
 নৌকা হস্তে আনহ যতেক আছে ধন ॥
 আজ্ঞা মাত্ৰে স্বৰ্ণ পাট যিমান আছিল ।
 নৌকা হস্তে অলগাই তিবত ষাখিল ॥ ৩০৯
 দেখি সাধু বাহুদেব নৃপে জানাইলা ।
 তোমাৰ জামাতা মোৰ সৰ্ব্বস্ব লুটিলা ॥
 পাছে বাজা ক্ৰোধ মনে জামাতাক বোলে ।
 কি কাৰণে স্বৰ্ণ পাট সাধুব আনিলে ॥ ৩১০
 জামাতা বোলন্ত কথা কবোক শ্রবণ ।
 সাধু নোহে এই জন পাপিস্ত দুৰ্জ'ন ॥
 এই স্বৰ্ণ পাট যদি কৰে দুই খান ।
 জানিবা সকলি হোৱে ইহাৰ প্ৰমাণ ॥ ৩১১
 হেন স্থনি বোলে বাহুদেব নবপতি
 দুই খান স্বৰ্ণ পাট কবহ সম্প্ৰতি ॥
 যুগ্ম স্বৰ্ণ পাট যদি দুইখান হয় ।
 তেবে সে তোমাৰ হোৱে জানিবা নিচ্ছয় ॥ ৩১২
 সাহস কৰিয়া সাধু আনিলা কুঠাৰ ।
 অনেক প্ৰকাৰে থত্ৰ কৰিলে বিস্তৰ ॥

শ্রাস্ত ভৈলা মহা দুখে নিচ্ছাসে বজ্রাস্ত ।
 নোয়াবন্ত খুলিবাক্ৰ্ণ প্রমাণ পাইলন্ত ॥ ৩১৩
 জামাতা কহন্ত দেব পাইলা প্রমাণ ।
 আমি খুলিবোহেঁ। স্বৰ্ণ কৰি দুই খান ॥
 এত হন্তে পাট লৈয়া শ্রীবৎস বাজন ।
 তাল বেতালক ধ্যান কৰিলা তেখন ॥ ৩১৪
 স্বৰ্ণ বন কৰন্তে পাট দুই খান ভৈলা ।
 সভাৰ যতেক লোক আচৰ্য্য মানিলা ॥
 পাছে বাছ বাজা দেখি মনত সংসয় ।
 সম্ভ্রমে পুচন্ত কথা মানিয়া বিস্ময় ॥ ৩১৫
 কহ সত্য তুমি বাপু কোন মায়া কৰ ।
 দেৱতা গন্ধৰ্ব্ব যক্ষ কিবা নাগ নৰ ॥
 বুঝি মোৰ ভদ্ৰাৱতী ভাগ্য স্তুতসম্ম ।
 আজি সে সফল ভৈলা গোঁৰী আৰাধন ॥ ৩১৬
 সম্ভবৰ বানি হেন স্ত্রী নি নৰপতি ।
 কহিবে লাগিলা পাচে আপোন ভাৰতী ॥
 সমানে সমানে ধাতা কৰন্ত সঞ্জোঁগ ।
 দুখ দুখ হোন্ত বাজা সৰিৰৰ ভোগ ॥ ৩১৭
 বৃত্ত সম কন্ত বনে স্বাদস বৎসৰ ।
 শনিৰ পীড়াতে আসি তোমাৰ নগৰ ॥
 বিধিৰ নিৰ্ব্বন্ধে কৰেঁ। ভদ্ৰাক্ৰ্ণ গ্ৰহণ ।
 সংসয় নাহিকে বাজা নোহোঁ গিচ জন ॥ ৩১৮

শূনিওক পূৰ্ব যত মোৰ বিবৰণ ।
 প্ৰাগ্য দেস ধৰ আমি শ্ৰীৰৱংস বাজন ॥
 এক দিনা সনি আৰু জলৰ জীয়াৰি ।
 দ্বন্দ কৰি আসে দোহেঁ । আমাৰ নগৰি ॥ ৩১৯
 লক্ষ্মী বোলে আমি শ্ৰেষ্ঠ সংসাৰ ভিতৰে ।
 সনি বোলে আমি শ্ৰেষ্ঠ যত চৰাছৰে ॥
 হেন মতে দ্বন্দ কৰি আসিলা দুজন ।
 আমাক বোলন্ত শ্ৰেষ্ঠ কহ কোন জন ॥ ৩২০
 কথা শূনি আমাৰ সংসয় বড় চিত্তে ।
 তথাপিতো বুলিলোহো আসিবা প্ৰভাতে ॥
 বিমৰিষি স্বৰ্ণ বোঁপ্যাসন দুই থান ।
 দুকাসে থাপিলো বাখি মাজে মোৰ স্থান ॥ ৩২১
 মন্ত্ৰিসমে বসি আছেঁ । বিবলে সভাত ।
 হেন কালে আসি দুই ভৈল উপস্থিত ॥
 সন্ত্ৰমে উথিলো আমি দেখি সীম্ৰগতি ।
 সভয় অন্তৰে বহু কৰিলোহো তুতি ॥ ৩২২
 তুষ্ট ভৈলা দুই জন বসিল আসনে ।
 বামে সনি বসিলন্ত কমলা দক্ষিণে ॥
 পাছে পুছিলন্ত মোক সহাস্য বদন ।
 উত্তৰ দিলোহেঁ । হেন কৰি অনুমান ॥ ৩২৩
 আপোনে বুঝিয়ো দেৱ আসনৰ ক্ৰমে ।
 দক্ষীনত শ্ৰেষ্ঠ বোলে সাধাৰণ বামে ॥

এত হস্তে ক্ৰোধিলন্ত সনি মহাসয় ।
 ৰাজ্যত ঘটাইলে মোৰ অসেষ প্রলয় ॥ ৩২৪
 তেজি ৰাজ্য ভাৰ্যাসনে খপি বন বাস ।
 মৰনতোধিক ক্লেশ প্ৰান মাত্ৰ সেষ ॥
 চিন্তাকো হৰাইলো পাছে সনিৰে মায়াতে ।
 এতেক দুৰ্গতি মোৰ লেখিলে ললাতে ॥ ৩২৫
 জামাতাৰ মুখে স্থনি এতেক ভাবতী ।
 আথে বেথে বাহু ৰাজা উথি শীঘ্ৰগতি ॥
 কৰিলন্ত যোৰ হাতে অনেক স্তবন ।
 খেমিবা আমাৰ দোষ অজ্ঞাত কাৰন ॥ ৩২৬
 পূৰ্ব জন্মার্জিত পুণ্য আমাৰ আছিল ।
 তেকাবনে ভদ্ৰা কন্যা তোমাক বৰিল ॥
 সার্থক সেবিলে গোঁৰি আমাৰ নন্দিনী ।
 জিৱাইব কাৰণে আমি ধন্য বুলি মানি ॥ ৩২৭
 ধন্য মোৰ বংশে ভদ্ৰা কন্যা জনমিলে ।
 তোমা হেন পুণ্যনীধি ঘৰে মিলাইলে ॥
 কাতৰ হৃদয়ে বাহু পৰিলা ধবনি ।
 শ্রীবৎস বোলয় দেৱ স্থনা মোৰ বাণী ॥ ৩২৮
 আমাক এতেক ভক্তি উছিত নোহয় ।
 তৰিতে কৰহ ৰাজা মোহোৰ উপায় ॥
 নাৱৰ ভিতৰে চিন্তা আছে নৰবৰ ।
 শীঘ্ৰ কৰি মোৰ ভৰ্যা কৰিও উদ্ধাৰ ॥ ৩২৯

শুনি বাহু নবপতি মন্ত্ৰিৰ সংহতি ।
 অনুচৰগণে লৈয়া চলিলা তহিতি ॥
 নদিতীৰে গৈয়া তাত প্ৰবেশী ভিতৰে ।
 চিন্তা সতী বসি আছে কাতৰ অন্তৰে ॥ ৩৩০
 বুলিবে লাগিলা বাহু চিন্তা দেবী প্ৰতি ।
 দুখকাল গৈল মার উথা শীঘ্ৰ গতি ॥
 জ্বৰাযুক্ত অঙ্গ দেখি চিন্তাৰ বদন ।
 পোচন্ত চিন্তাক মাতি তাৰ বিবৰন ॥ ৩৩১
 স্ননি চিন্তা কহে দুখ মৃদু স্নধা বানি ।
 জ্বৰাযুক্ত দেহা মোৰ ভৈলেক জৈশাঁনী ॥
 জেহি বেলা সাধু বানিজ্যক আসিলন্ত ।
 অদৃষ্টৰ গুণে নৌকা আটক ভৈলন্ত ॥ ৩৩২
 কাঠুৰিৰ নাৰিগণ আছিল। যতেক ।
 ক্ৰমে ক্ৰমে সদাগৰ আনিলা প্ৰত্যেক ॥
 সবেও চুইলা নৌকা নভৈল উদ্ধাৰ ।
 পথিতাপে মোক পাই কহে বাৰেবাৰ ॥ ৩৩৩
 বিস্তৰ কাপুৰ্য্য কৰি আমাক বুলিলা ।
 তান দুখ দেখি মোৰ হৃদি নসহিলা ॥
 দয়া কৰি আসেঁ। যাতে ইহাৰ কাৰনে ।
 ধৰিয়া নৌকাত তোলে এইতো দুৰ্জনে ॥ ৩৩৪
 পাছে দেৱ আদিত্যক কৰিলেঁ। মিনতি ।
 জ্বৰা অঙ্গ দিয়ো মোক অহে দিনপতি ॥

স্তুতিপূৰ্ণ বাক্যে স্বৰ্জ্জ বৈলেক প্রসন্ন ।
 মায়াঁ দেহ দিয়া মোক কহিলা তেখন ॥ ৩৩৫
 কুকপ তৈলন্ত তেবে মোৰ স্নলক্ষণ ।
 লভিবোহো এহিষ্কণে কৰিলে স্মৰণ ॥
 স্ননিলাহা পিতৃদেব জ্বাৰ তাৰতী ।
 দুখ শুনি কান্দিলন্ত নাছ নৰপতি ॥ ৩৩৬
 তুমি সতী পতিব্রতা পতি অনুৰতা ।
 ত্ৰিভুবনে ঘোষিব তোমাৰ যস বার্তা ॥
 তদন্তৰে স্মৰণ কৰিলা চিন্তা সতী ।
 স্নন্দৰ আকৃতি ভৈলা জেন চন্দ্রকাস্তি ॥ ৩৩৭
 বাছ বাজা বোলে ভোলা আনহ তৰিতি ।
 চিন্তা বোলে পদব্রজে জাইবোঁ সম্প্রতি ॥
 অনন্তৰে পসিলন্ত স্বামিব বসতি ।
 চৰণে পৰিয়া তুতি কৰে চিন্তা সতী ॥ ৩৩৮
 সন্মুখ কতাক্ষে বাজা উথিতাৰক্ষণে ।
 বসাইলা বাম পাশে নিজ সিংহাসনে ॥
 প্রেমালোপে অধিব আনন্দ দুইজন
 ঘনে ঘনে বদন চুম্বন আলিঙ্গন ॥ ৩৩৯
 সৰ্য্যাত স্তুতিয়া বৈলা শ্রীবৎস বাজন ।
 চিন্তা ভদ্রা পদসেবা কৰে বঙ্গ মন ॥
 নানাহাস্য নানাবসে পুলকিত মন ।
 মহানন্দে কবিলন্ত বজনী বঙ্গন ॥ ৩৪০

প্ৰাতসতে আসি বাহুদেব নৰপাল ।
 শ্রীবৎস সংহতি বসিলন্ত সভামাল ॥
 বনপৰ্ব্ব সেষ কথা ইটো স্থ আশ্ৰয়ন ।
 একান্তে শ্ৰবন কৰা চিস্তি নাৰায়ন ॥ ৩৪১

ৰবদান ।

প্ৰভাতে বাহুক ৰাজা, নগৰিয়া যত প্ৰজা
 বসি সভা আনন্দ বিধান ।
 হেন সময়ত শুনী, গৰ্জন্ত আকাশি বাণী
 সুনী সভাসদ বাজাগন ॥ ৩৪২
 অমৰ গন্ধৰ্ব্ব যক্ষ, সকলি আমাৰ ভক্ষ
 তেমনে মোহোক ভাল জানে ।
 বিদ্যাধৰি বিদ্যাধৰ, ৰাক্ষস কিন্নৰ নব
 সবে মানে শ্রীবৎস নামানে ॥ ৩৪৩
 ক্ৰোধে কম্প মান শনী, আসিলা মাকত ভূমি
 যৈতে সভা মধ্যে ৰাজাগণ ।
 আৰক্ত হেঙ্গুল বৰ্ণ, যেন অঙ্গ তপ্ত সৰ্গ
 কতিটতে স্তবস্ত বসন ॥ ৩৪৪
 বক্তজবা যেন প্ৰভা, প্ৰকাশ কৰন্ত সভা
 দৰতে কম্প য় জত জন ।
 সসংকিত নৃপগণ, উখিলন্ত তারক্ষণ
 কৰযোবে কৰন্ত স্তবন ॥ ৩৪৫

তুমি সকলোৰে সাৰ, তুমি বিনে নাহি আৰ
 ত্ৰিভুবনে কৰন্ত পুজন ।

সৰ্ব্ব ভূতে থাকা তুমি, তুমি সকলোৰে স্বামী
 নৱগ্ৰহ ৰূপী জনাৰ্দন ॥ ৩৪৬

আৰ কতো স্তুতি ভূপ, কবিলন্ত বহুৰূপ
 তেবে ভুস্ত জয়া সনি কয় ।

ধন্য তুমি মহাৰাজা, এবো মোৰ কৰ পূজা
 আৰু তোৰ নাহি আন ভয় ॥ ৩৪৭

দেসে জাও নববৰ, একচত্ৰি ৰাজেশ্বৰ
 কৰি দস হাজাৰ বছৰ ।

লভি পুত্ৰ সত জন, আৰু কন্যা মহাধন
 অন্তে বাস বৈকুণ্ঠ নগৰ ॥ ৩৪৮

নিছিন্তিলা মোৰ হীত, দুঃখ পাইলা অগ্ৰমিত
 এবো ৰাজ্যে কৰিয়ো গমন ।

শ্রীবৎসক দিয়া বৰ, অন্তৰ্দ্ধান শনৈশ্বৰ
 চলি জাস্ত বৈকুণ্ঠ ভুবন ॥ ৩৪৯

শ্রীবৎস দুই ভাৰ্য্য সহিত স্বৰাজে
 গমন ।

যুদ্ধিৰ নিগদতি শুনা গদাধৰ ।

বৰ দিয়া গৈল সনি অমৰ নগৰ ॥

কি কৰ্ম্ম কবিলে তেস্তে শ্রীবৎস নৃপতি ।
 কিবা কৰ্ম্ম আছবিলে বাহু নরপতি ॥ ৩৫০
 যাদর বোলন্ত রাজা কথা বিতোপন ।
 তাত পাছে সনি য়েবে কৰিলা প্রষ্ঠান ॥
 আনন্দীত বাহুবাজা বান্ধর সহিতি ।
 নগরত হোন্ত নানাবিধ নৃত্য গিতি ॥ ৩৫১
 সত সত বাদ্য বারে প্রতি ঘবে পবে ।
 হর্ষিত বিধানে কেঁহো পাসক্রিড়া কবে ॥
 বোয়াইলন্ত সাবি সাবি গুরাক কদলি ।
 থানে থানে সজাইলন্ত ফুলমাল থুলি ॥ ৩৫২
 ধন্য বাণী গর্ভে ভদ্রাবতী জন্ম দিলা ।
 শ্রীবৎসক হেন বড় ঘবে বসি পাইলা ॥
 হেন মতে কোয়াকুই কবে অন্য জন ।
 হবিস ভৈলন্ত তান প্রজা সর্বজন ॥ ৩৫৩
 একদিন প্রাতসে উঠিয়া শীঘ্র গতি ।
 সম্ভবক নিবেদিলা শ্রীবৎস ভূপতি ॥
 আদেশ দিয়োক দেব কৰেঁহো গমন ।
 বহুকাল নেদেখিলো জ্ঞাতি ভাই গন ॥ ৩৫৪
 আজি আমি নীজ বাজ্যে কৰিবোঁ গমন ।
 শুনি সাবথিক বোলে বাহুক রাজন ॥
 আজ্ঞা মাত্রে সাবথি গৈলন্ত শীঘ্রগতি ।
 দিব্য বথখান আনি জোগাইলা তহিতি ॥ ৩৫৫

পুন বাজা বোলে জাশ সৈন্য আয়োজন ।
 শ্রীবৎস কহয় দেব নাহি প্রয়োজন ॥
 দক্ষিণ সাগর পাবে আমার নগর ।
 সেনা হাতি জাহ্নতে নপাবে অশ্ববর ॥ ৩১৬
 বাজা বোলে কি মতে যাইবা তুমি তথা ।
 শ্রীবৎস কহন্ত বাজা সহায় দেবতা ॥
 তাল বেতালক বাজা কবিলা স্বৰ্ণবর্ণ ।
 স্বৰ্ণবন কৰেস্তে আসিলন্ত দুইজন ॥ ৩৫৭
 সমস্তে প্রনামি বাজা উথিলা বথত ।
 চিন্তা ভদ্রা দুই ভার্য্যা বসিলা কাসত ॥
 সাবধি বৈসন্ত বথে দুই দেব মুতি ।
 বায়ুবেগে জাস্ত বথ অপ্রমিত গতি ॥ ৩৫৮
 নিমিষে চলিলা দস হাজার যোযন ।
 তালক পোছন্ত হোরে এহি কোন স্থান ॥
 বুলিলন্ত এহি বম্য স্মৃতি কানন ।
 অনন্তবে পশিলন্ত কাঠুরি ভুবন ॥ ৩৫৯
 তাল কহে মহাবাজ দেখোক নয়নে ।
 পোষামিণ ভাষে জলে এহি সব স্থানে ॥
 ভাঙ্গা নারে আসি সনি কণ্ঠা হবিনীল ।
 চক্ষুর নীমিষে সেহি থান আস্তবিল ॥ ৩৬০
 প্রবেস কবন্ত পাছে আপোন নগর ।
 বথহস্তে বাজা বাণী নামে তিনি জন ॥

পদব্রজে চলি জাস্ত বাজা দ্বিৰে দ্বিৰ ।
 বাতৰী শুনি প্রজা সব আসে নিবন্তৰ ॥ ৩৬১
 যুত শৰীৰত যেন জীৱন পাইলন্ত ।
 ঘাতে বাতে নবনাৰী বেঢ়ি বেঢ়ি চাস্ত ॥
 বাম পাষে দুই ৰানি সিংসাসনে বাজা ।
 পাত্ৰ পাৰিসদ আসি কবিলন্ত পূজা ॥ ৩৬২
 স্তম্ভদ বান্ধৱ বাজ্যে আছিল যতেক ।
 বাতৰী শুনী ভেতিলন্ত আসিয়া প্রত্যেক ॥
 বান্ধৱ সানন্দ নীৰানন্দ সত্ৰগন ।
 বাজ্যে বাজা পূৰ্ব অতে কবন্ত পালন ॥ ৩৬৩
 চিন্তা ভদ্ৰা দুই ভাৰ্যা যেহেন সাবিত্ৰী ।
 ক্ৰমে সত পুত্ৰ দুই প্ৰসবিলা সতী ॥
 যুগল বাণীৰ হস্তে দুই কন্যা ধন ।
 অমৃততে অতিবিজ্ঞ ভৈলন্ত বাজন ॥ ৩৬৪
 দিহকাল বাজ্য পালি শ্রীবৎস বাজন ।
 ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম কবিলন্ত নজাই বৰ্ম্মন ॥
 সৰ্ব্বস্থখে বাজ্যে বসি পৰম কোঁতুকে ।
 অন্তকালে তিনি প্ৰাণী গৈলা বিস্তলোকে ॥ ৩৬৫
 অতএব ধৰ্ম্মবাজা কৰে নীবেদন ।
 দেৱাধিন কৰ্ম্মে সোক কৰা অকাৰণ ॥
 শ্রীবৎস চৰিত্ৰ আৰু সনিৰ মাহাত্ম্য ।
 যিবা স্তনে যিবা পঢ়ে হোৱন্ত পবিত্ৰ ॥ ৩৬৬

কদাছিতো শনি ভয় তাহাৎক নপায় ।
 সাস্ত্ৰৰ বহ্নন হেন মুনিগনে কয় ॥
 অনন্তৰে জগন্নাথ তৈলন্ত মেঝানী ।
 পাছঁ ভাই দ্ৰৌপদীক বুলি প্ৰয় বাণী ॥ ৩৬৭
 বন্দো মহামুনি ব্যাস তপস্বী তিলক ।
 মহামুনি পৰাশৰ যাহাৰ জনক ॥
 বেদ সাস্ত্ৰ মাঝে নীষ্ঠা স্কন্ধ বুদ্ধি ধিৰ ।
 নিল পদ্ম বৰ্ণ জিনী কোমল শৰীৰ ॥ ৩৬৮
 সিবো শোভা দেস্ত কনকৰ জতাভাৰ ।
 বিসাল সৰীৰ পৰিধান বাঘান্বৰ ॥
 বাল্যকাল হস্তে যাৰ তপস্যা সম্প্ৰতি ।
 তাহান চবনে কৰেঁ অসেধ প্ৰনতি ॥ ৩৬৯
 অবন্য পৰ্বৰ ইটো শ্ৰীবৎস অক্ষান ।
 জানোবা নজানো আমি কৰিলো বাখান ॥
 অজ্ঞানীৰ পদ বুলি নকৰোক হেলা ।
 অনায়াসে স্তনাইতো গোবিন্দৰ লিলা ॥ ৩৭০
 দ্বিজ গুৰু পিত্ৰি মাতৃ প্ৰনামি চৰন ।
 দ্বিজ চাকচন্দ্রে কৰেঁ পুথি সমামন ॥ ৩৭১

জাননী ।

পাতালীকাণ্ড বায়ান্ন !!

সুলভ মূল্য ॥০

শ্রীবৎস চিন্তাৰ বনবাস !!

সুলভ মূল্য ॥০ ।

উপৰত লীখা দুই খান কিতাপ নিউ তাক ৮০ অনায়ে
দিবা হব দাকমানুলো আমি দিগ নিম্ন থিকনাত পাব । আৰু—
শ্রীযুক্ত শিবনাথ ভট্টাচাৰ্য্যৰ দোকানত কিনিবলৈ পাব ।

থিকনা—

শ্রীচাকচন্দ্র শৰ্ম্মা থাকুৰ

পোঃ হেলেম, সিংলীজান আমাম